✝ Cu Dumnezeu înainte!

MIȘCAREA

Apare bilunar
8 pagini–300 lei

Publicație a Noii Generații
Editor: Mișcarea Pentru România

Anul III, Nr. 19 (40)
16-31 Decembrie 1994

Φ208083

DIN SUMAR:

- **Dezordinea societății românești** O cercetare a Departamentului de Studii Social - politice al MPR *Pag. 2-3*
- **Corupția și cârdășia partidelor politice** *Pag. 7*
- **Petre Țuțea - inedit!** *Pag.7*
- **Geopolitică** Propaganda antiromânească *Pag.8*

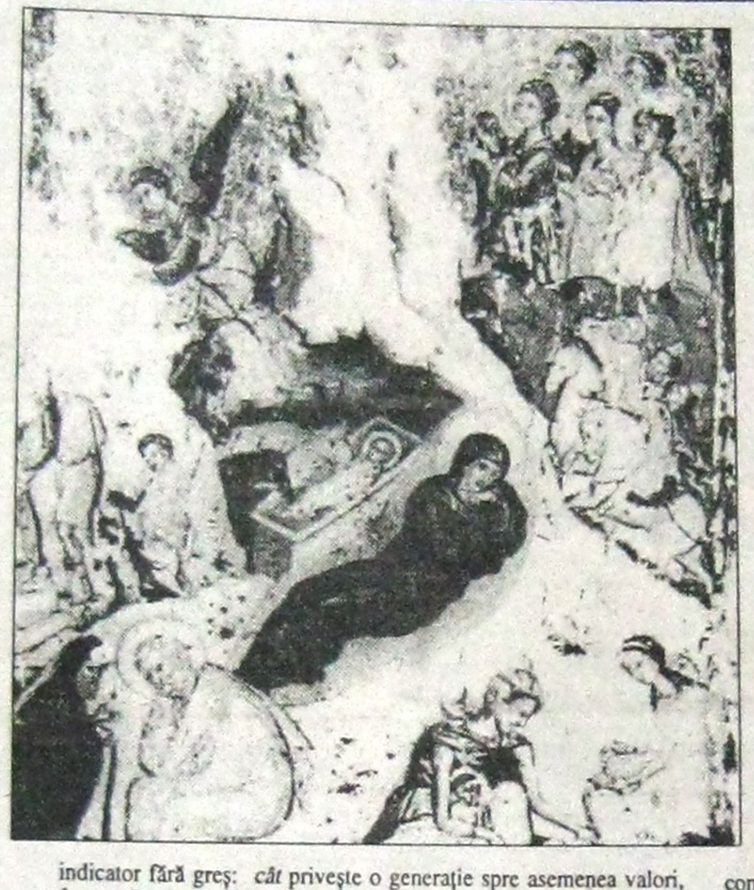

Fie ca Sfintele Sărbători de Crăciun
să aducă tuturor creștinilor
și lumii întregi
pace și fericire!

La Mulți Ani!

„Mișcarea" reflectă în paginile sale preocupările și frământările Noii Generații, contribuind la dezvoltarea curentului de gândire și acțiune declanșat de tineretul român prin mișcările din 1989-1990.

Pe plan spiritual-religios, „Mișcarea" este o publicație creștină ortodoxă, așezată sub autoritatea duhovnicească a Bisericii Ortodoxe Române.

*Ca orientare culturală, „Mișcarea" urmează linia **națională**, reprezentată în istoria culturii și publicisticii românești de personalități exemplare ca Mihai Eminescu, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Petre Țuțea.*

Din punct de vedere politic, „Mișcarea" promovează doctrina național-democrată, așa cum este formulată în documentele programatice ale Mișcării Pentru România.

TRANSFIGURAREA GENERAȚIEI NOASTRE

În 1883, Al. Macedonski publica în „Literatorul" o epigramă împotriva lui Eminescu de o josnicie greu de imaginat. În aceeași seară, după apariția gazetei, un grup masiv de bucureșteni s-a îndreptat spre casa blasfemiatorului, cerându-i furibund socoteală.

Societatea românească reacționa prompt la ofensa adusă celui care, mai târziu, avea să fie recunoscut unanim ca expresie integrală a națiunii române.

*

Astăzi, aproape tot ce e românesc e călcat în picioare. Aproape nimeni însă nu pare dispus să reacționeze. Inerția s-a insinuat deja până într-acolo încât românii par dispuși să suporte orice. Și umilința, și sărăcia, și hoția generalizată, orice!

A devenit deja dominant numărul celor care resping astăzi orice eficacitate a implicării politice. Cauza, spun cei mai mulți, este viața politică însăși. Cu liderii ei acefali, cu ministerialii pervertiți sau coruptibili, cu parlamentari stupizi sau lipsiți de scrupule.

Asupra temei s-au pronunțat toate taberele. Politicienii de toate culorile, tânăra generație etc. Cei dintâi (unanimi în sesizarea fenomenului) au indicat prompt „vinovații": „tranziția" (contextul istoric, criza națională, mondială etc., etc.). Tinerii au identificat dușmanul mai puțin precis: „Puterea", cu tranziția ei cu tot, dar și criza, disprețul pentru politicieni sau grija zilei de mâine. Conflictul dintre clasa politică și societate pare a se proiecta în orizontul social ca un conflict cu vinovați separabili. Interogațiile față de pasivitatea generală par a fi soluționate. Răspunsurile se aseamănă, generic, „condiții grele", traduse în două componente: „tranziție" și „Putere".

Generația actuală aruncă responsabilitatea într-o singură parte, invocând frenetică motive și scuze ce nu pot camufla, în fond, decât un singur lucru: propria ei neputință.

Departe de noi gândul de a absolvi pe cineva. Puterea, cu întreg cortegiul de ticăloșii ce-o însoțește, nu are dreptul de recurs în procesul cu societatea românească. Dar a pune pasivitatea unei generații numai pe seama unui mediu neprielnic, a crizei generalizate sau a politicii corupte înseamnă a-ți asuma un risc major: riscul de a lega performanțele unei generații de „condițiile istorice", de o societate liniștită, nezdruncinată de conflicte sau înșelată de politicieni venali. Or, contraexemplele abundă în istorie.

Ne raportăm de fiecare dată, fatal aproape, la generația strălucitoare interbelică. Brutal exprimat, dar în conformitate perfectă cu logica ce se invocă astăzi, generația aceea ar fi trebuit să fie: prosperă economic, lipsită de griji materiale, beneficiara unui mediu lipsit de tensiuni, de conflicte sau politicieni execrabili. Supoziții ridicole și fără nici un temei. Dar în pofida evidențelor, cea mai ordinară evaluare marxistă pare a domina spiritul public actual și a întări confuzia. O uriașă și periculoasă confuzie; o mistificare, nu o judecată limpede.

„Condițiile materiale" nu au fost niciodată un indicator sau un echivalent al generațiilor. Nu acestea mișcă istoria și nu ele dictează proiectele societăților. Ele sunt departe de a furniza, în mod direct, un criteriu. Indirect însă, da. Căci *accentul* pe „condiția materială" sau „greutăți" de acest fel se transformă într-un indicator fără greș: *cât* privește o generație spre asemenea valori, *în ce măsură* este dispusă să se lase convinsă ori să le invoce în chip de scuză? *Această* atitudine dă seamă strălucit de grandoarea sau netrebnicia unei generații.

Pasivitatea populației nu-și află soluția indicând o singură parte, căci *deficitul* nu este numai al clasei politice. El este, cel puțin în aceeași măsură, și al celor care – biologic cel puțin – formează generația activă a României de azi.

Conferind conceptului *„politică"* un sens suficient de larg – ca implicare activă (fie culturală, socială ș.a.m.d.) în susținerea unei idei ce vizează întreaga *cetate* (comunitate, națiune) –, *implicarea politică* desemnează acum aderența *axiologică* la acele idealuri și, pe de altă parte, aderența *sufletească* la propria comunitate. A te implica pentru ceea ce tu consideri a fi *binele colectiv* presupune înscrierea într-o dispută ce transcede prin miză propria-ți condiție. Înseamnă așadar, ca o condiție obligatorie, a poseda forța morală și disponibilitatea sufletească pentru a te implica în numele unor idei. A avea forța să-ți asumi destinele propriei cetăți, chiar dacă nu vrei să faci o carieră politică din aceasta, presupune o doză de generozitate ce exclude calculul meschin al bugetului personal.

În orice generație există un capital de insurgență. Distincția dintre ele se produce numai la nivelul mizelor și canalizărilor efective. Or, generația actuală pare a se teme tocmai de mizele mari, pare a se refuza idealurilor colective, părând predestinată, ca într-un blestem, să se risipească în dispute derizorii, scopuri mărunte, soluții meschine. Proiectele ei de salvare par a se refugia în dosul unor jalnice tentative individuale: o bursă, o slujbă mai bună, un salariu mai mare. De aici, recursul obsedant la „condiții materiale" sau „sărăcia generalizată". Un *deficit sufletesc* pare să o marcheze și să-i ghideze opțiunile. Dacă accentul pe valorile materiale indică traseul axiologic al generației actuale, incapacitatea aproape funciară de a vibra la trecutul, prezentul sau viitorul propriei comunități sufletești pare a-i schița deplorabilul profil.

Există explicații socio-antropologice ce se aplică generațiilor. Generația interbelică, bunăoară, își extrage rădăcinile din încleștarea uriașă a românilor, împlinită prin victoria în război și Unirea de la 1918. Potențialul sufletesc dezlănțuit atunci în societatea românească a fost imens.

Generația actuală pare să-și fi pierdut suflul pe drum, devastată de un pustiu sufletesc ce o împiedică să-și asume marile mize culturale, sociale sau politice ale României de după 1989. Nu e vorba de a apela la legi implacabile ori a pune sentințe definitive. Dar pasivitatea generației actuale se explică în primul rând prin *deficitul sufletesc* confirmat de incapacitatea de a rezona în prezența valorilor sacre ale comunității din care a fost plămădită. Mai mult, nu o dată, se arată incapabilă chiar în a le recunoaște.

Indicatorul cel mai relevant pentru criza unei societăți este slăbiciunea în a riposta la agresiuni de orice natură. Când valorile fundamentale sunt subminate dar mecanismele de apărare întârzie să se manifeste, comunitățile intră în faza de decădere.

Criteriul cel mai solid pentru a desluși forța unei generații devine așadar capacitatea acesteia de a-și asuma *ofensa colectivă*. Când valorile constitutive pentru mentalul unei națiuni ajung să fie batjocorite, când reperele istorice sunt călcate în picioare, când limba este pervertită și cultura națională împroșcată cu noroi - dar *generația tânără* tace resemnată, rolul ei pe scena istoriei s-a sfârșit înainte de a începe. Capacitatea de a prelua *ofensa colectivă* este indicatorul pentru personalități sau generații. Când Eminescu scria „De la Nistru pân' la Tisa/ Tot românul plânsu-mi-s-a", nu făcea altceva decât să preia el, el singur, printr-o uriașă încordare, *ofensa colectivă* de pe umerii poporului român. Când se cântă în „Doina lui Iancu" despre „armele Iancului" pe care „n-are cine le-ncinge", nu înseamnă altceva decât că un alt Iancu, adică acela care va fi în stare să-și asume ofensa colectivă a românilor ardeleni, trebuie să apară. Când Nicolae Iorga, la 1900, se așeza în fruntea studenților pornind în apărarea limbii române, făcea același lucru. Glorioasa generație de la '22, la fel...

Pasivitatea tinerei generații actuale trebuie privită așadar cu alți ochi. Obsesia ei de a plasa vina în altă parte, lamentațiile penibile și scuzele interminabile par să fie semnele de netăgăduit ale neputinței și deșertăciunii.

Dacă în fața batjocurii la care e supusă zestrea spirituală a românilor, de la un capăt la altul și în toată profunzimea ei, – cultură, istorie, limbă sau religie – generația tânără nu va riposta, ea va ieși din istorie, pe ușa din dos, în pofida acelui Decembrie 1989 dătător de atâta speranță.

*

Astăzi, încă ne sunt batjocoriți poeții. În pofida celor care-și imaginează însă că au pus stăpânire definitiv pe țara românească, semnele revenirii există totuși. În chiar – aparenta – „neputință" generală se ascunde resortul năprasnic al energiei și regenerării.

Suntem puțini – dar mulți totodată. Și ridicarea generației actuale nu va mai fi nici deturnată și nici confiscată de nimeni.

Nu e departe clipa în care coloane nesfârșite de tineri, purtând steagul românesc și portretul lui Mihai Eminescu, vor cere socoteală, la rândul lor, celor care batjocoresc cultura națională, pângăresc bisericile și escrochează cotidian o țară întreagă.

Generația actuală va restaura drepturile inalienabile ale mult prea răbdătorului popor românesc.

Dan DUNGACIU

Cinci ani după insurecţia din Decembrie '89

DEZORGANIZAREA SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI

Din concluziile Departamentului de Studii Social-politice al Mişcării Pentru România

SUMAR

1. Dezordinea socială
2. Minorităţile sociale
3. Fantasma dizidenţei
4. Despre orientările de stânga şi de dreapta
5. Despre extremism
6. Societăţi „murdare", societăţi „curate"

1. Dezordinea socială

S-au spus despre societatea românească toate inexactităţile. S-a spus şi că este în „criză morală". Iar cei care o spun adoptă, de regulă, un aer doctoral. Încât aproape nu îndrăzneşti să-l întrebi cum a reuşit ei să diagnosticheze maladia acestui „bolnav" cu peste 22 de milioane de capete, de corpuri, de inimi. A vorbi despre criza morală a unei societăţi de 22 de milioane de oameni este tot una cu a trece apa prin ciur, venind apoi cu pretenţia zgomotoasă că ai „cernut-o". Ceea ce este de două ori absurd.

Există, desigur, o problemă a „normelor" şi „normativităţii" într-o societate. Departe însă de a fi pusă într-un mod atât de comic. Chestiunea a fost pentru prima dată ştiinţific şi sistematic abordată în teoria *anomiei* (Durkheim). Anomie, în sens etimologic, înseamnă *„fără norme"* (*a* = fără, *nomos* = normă). Dacă există vreo problemă a normelor într-o societate, există şi una a anomiei.

Când se produce un progres al funcţiilor economice fără o afirmare proporţională a solidarităţii sociale, apare anomia. Anomia, în această accepţie, este consecinţa unui *decalaj* între progresul economic şi corelativul său moral. În genere, orice sporire a „puterilor" unei societăţi peste forţa ei morală (de coeziune sau solidaritate interioară) aduce anomie. Deci, raportul dintre o putere oarecare (cum ar fi cea economică) şi puterea morală a unei societăţi ne furnizează un indice al anomiei. Anomia este urmarea unui decalaj între diferite specii de puteri sociale (economice, politice etc.) şi puterea morală a unei societăţi. Anomia se referă strict la un deficit al etosului politic, respectiv al etosului muncii sau al moralei profesionale, deficit care se exteriorizează sub forma unei *crize a organizării politice, economice şi profesionale a societăţii*, nu pur şi simplu ca dezorganizare morală, difuză şi globală. Acest deficit înseamnă *decalaj:*

a) între organizarea economică şi politică, pe de o parte, şi viaţa economică şi politică pe de alta;

b) între potenţialul profesional sau politic şi etica profesiunilor sau etica clasei politice;

c) între volumul corpului profesional ori politic şi gradul organizării acestora;

d) între etosul profesional ori politic şi etosul religios, familial etc.;

e) între etosul industrial şi densitatea dinamică a oraşelor şi a mediilor industriale (industrial-urbane);

f) între diversele munci, diversele ramuri, diversele profesiuni, diversele grupări politice etc.

Într-un cuvânt, puterile economice şi politice depăşesc corelativul lor moral şi se manifestă dezordonat, fără norme, în afara unei organizaţii economice şi politice pe măsură.

Anomia este, aşadar, produsul unui *exces* şi se manifestă sub forma unui „deficit moral". Orice exces de putere induce automat, prin el însuşi, un deficit moral. Prin urmare, anomia este strict legată de sistemele de putere, de afirmare a puterii, singura care poate dezagrega ordinea socială. Iar puterea poate fi *politică* sau *economică*, respectiv *demografică*. Numai aceste trei schimbări pot induce variaţii normative, astfel încât anomia nu trebuie raportată la *indivizi* (cum îndeobşte se întâmplă), ci la *agentul puterii*.

Cauza anomiei trebuie căutată într-un *excedent* de putere (politică, economică, demografică) lipsită de un corelativ moral pe măsură; astfel, noua energie se manifestă stihial şi se vizualizează (ca efect) prin *dezintegrarea normativă* în câmpul de manifestare a acelei puteri (energii). Este oare posibil ca aceasta să genereze, prin efectul de reacţie corespunzătoare, o întărire a formelor tradiţionale de solidaritate în „regiunile" complementare ei (cum ar fi politicul)? Aceasta este afirmată prin „legea necesarului de ierarhie" (Aulin), teză care susţine că o *slăbire* a *consensului* generează întărirea ierarhiei *politice*, ca reacţie corespunzătoare. *Criza profesiunilor*, pe fondul prăbuşirii producţiei şi a blocării „elitei industriale" în perioada de tranziţie, antrenează o stare anomică a muncii (şi deci a spaţiului industrial) ceea ce s-ar putea să ducă la o accentuare a „centralismului" politic (conform legii lui Aulin).

Există deci numai trei căi posibile de a ieşi din criza actuală:

a) întărirea profesiunilor (ceea ce ar fi un *„nou corporatism"*, asemănător celui japonez sau american);

b) întărirea acelei părţi a „elitei industriale", numită *staff*, ceea ce ar duce la o *birocraţie industrială*, un soi de *„tehnocraţie"* de tip mixt; sau, în fine,

c) un *nou centralism politic*.

Societatea românească balansează azi între o birocraţie industrială şi un centralism politic redistributiv. Ambele forme dau expresia unei tendinţe predominante a „claselor" noastre guvernante spre oligarhism.

2. Minorităţile sociale

Există însă şi un alt mod de a interpreta fenomenul „dezintegrării", cel care derivă din teoria legitimităţii. Când un „grup de putere" nu este recunoscut ca legitim, când, deci, nu i se acordă credibilitate, rezultatul este dezagregarea socială. Dar aceasta nu îmbracă forma *atomizării* ci a *fragmentării:* pe fondul prăbuşirii consensului se formează „facţiuni" care, toate, revendică pentru ele *moştenirea „legitimităţii"* ori pur şi simplu îndrituirea sau *proprietatea legitimităţii*. Acesta este, în esenţa sa, fenomenul „minorităţilor sociale", care împiedică manifestarea unei „adevărate" democraţii. Orice democraţie se bazează pe *regula majorităţii* adică regula împărtăşirii majoritare a acelui *minim de valori*, care devin astfel valori în care cred toţi chiar dacă unii nu urmează grupul ce pretinde a le vehicula.

Acel minim de valori larg împărtăşit într-o societate devine sursă de legitimitate pentru diverse grupuri politice. De regulă, în orice societate există mai multe asemenea nuclee de valori şi, deci, câteva surse de legitimitate, ceea ce reprezintă *baza* reală a pluralismului politic. Care ar fi fost *sursele de legitimitate* a *grupurilor politice* care au pretins a scoate ţara din criză, după Decembrie 1989?

1. Corpurile profesionale şi, deci, valorile şi etica profesională;
2. Naţionalitatea (valorile naţionalismului);
3. Tradiţia organizării legitime (istoria politică);
4. Carisma;
5. Tipul legalitar: reformatorul (individual sau colectiv), deci competenţa;
6. Morala creştină.

Cum era firesc, după Decembrie '89, societatea reală a fost ademenită cu toate cele şase „promisiuni".

Guvernul Roman a promis: „Salvare naţională", „competenţă" (elită reformatoare) şi, în plus, a mizat pe „carisma" liderului. În numai circa un an de zile promisiunea fesenistă s-a destrămat şi guvernarea (cu excepţiile individuale de rigoare) s-a dezvăluit drept ce era: un grup de veleitari, de inşi îngâmfaţi (deci găunoşi), demagogi cu valorile naţionale (atunci s-a născut curentul „naţionalismului" demagogic), iar carisma liderului a rămas doar un „curent nostalgic", care încă mai alimenta publicul de „votanţi" fesenişti în alegerile din toamna lui '92. Mult mai prudent, dl. Iliescu şi grupul d-sale au stat „retraşi" (cât se putea), spre a reveni în forţă prezentându-se ca cei ce ar fi „salvat" ţara de carierismul, veleitarismul, demagogia şi iresponsabilitatea grupului Roman. Pe fondul acestei noi „promisiuni" şi din substanţa ei s-au născut F.D.S.N.-ul şi succesul electoral al dlui Iliescu din septembrie '92. Ei *apăreau* ca fiind purtători de „răspundere", „prudenţi" şi „neaventurişti", un adevărat „curent de înţelepciune" socială şi politică. Dl Iliescu a întruchipat la vârf acest nou curent de *promisiune*, ajutat din plin şi de excesele „autoritariste" ale dlui Funar şi de teribilismele occidentaliste" ale dlui E. Constantinescu. Restul n-a contat. Un caz şi o figură aparte a făcut dl. Druc, dar mult prea târziu pentru a repara ceva.

El venea mult prea acaparat de chestiunea basarabeană, ori nimeni nu putea pune în cântar chestiunea *unei* provincii cu întreaga problematică a ţării. N-avea cum să câştige.

Între timp, au apărut destule semne că se va epuiza şi „promisiunea" fedesenistă, ceea ce va arunca ţara în noi decepţii şi poate în noi convulsii. Până acum toate soluţiile au fost epuizate, minus două: corporatismul şi naţionalismul democratic. Nimeni n-a ştiut (sau nu a dispus de mijloace) să le utilizeze.

O vreme va ieşi pe scenă promisiunea *staff-ului industrial competent*. Acesta se va rebirocratiza probabil rapid, ori va trece într-un ciclu de aventurism economico-reformator (dacă asta i-ar permite să treacă în *beneficiu de „clasă" neoburgheză* acţiuni de reformă precum privatizarea).

Am atins, cu acest prilej, o chestiune importantă: aspectul sociologic al moralităţii omului politic. Se poate sesiza uşor, de pildă, că „îngâmfarea" (sau veleitarismul) nu este o trăsătură temperamentală generică, ci un derivat social (relaţional) al personalităţii politice. Omul care, până ieri îţi *părea* „la locul lui", ţi se dezvăluie deodată, ca urmare a „jocului" său politic, a fi un veleitar. Trăsăturile sale negative sunt expresia individualizată (încorporat în individ sub formă de „valenţe" sau trăsături comportamentale) ale *crizei de legitimitate* a grupului politic de apartenenţă. Nereuşind să încorporeze, să ilustreze *valorile* împărtăşite de toţi cei care i-au investit cu credibilitate, aceşti *inşi* apar drept ceea ce sunt: expresia unui decalaj între pretenţii şi realitate, între „decor" şi „interior" adică drept *personalităţi de faţadă*.

•

Am văzut că, ori de câte ori se manifestă o criză de legitimitate, adică ori de câte ori grupul politic chemat să refacă ordinea în temeiul unor *postulate larg acceptate* se dovedeşte a fi doar o „promisiune deşartă", o simplă *„fantasmă" politică* (cum s-a dovedit a fi „dizidenţa"), tot de atâtea ori rezultatul la care se ajunge este fenomenul minorităţilor sociale. Apar acum diverse *facţiuni* care se pretind, *prin ele însele, legitime*, îşi caută legitimitatea în *interiorul* lor, nu în sistemul de valori general admise şi, implicit sau explicit, acceptate.

Aceste *facţiuni* renunţă să-şi derive legitimitatea din acel sistem de valori şi postulate general acceptate în societate şi procedează invers: îşi desprind legitimitatea din simpla lor existenţă. Or, existenţa unui fenomen nu este prin ea însăşi garantul legitimităţii lui. Dimpotrivă. Existenţa îl obligă să se *legitimeze*. Legimitatea este produsul unui *raport la întreg*, deci la *societate ca întreg*. Din punctul acesta de vedere, nici un grup politic n-a trecut examenul legitimităţii.

Apariţia *UDMR*-ului, de pildă, a agravat chestiunea *minorităţii sociale* şi a dreptului ei, arbitrar impus în numele unor „drepturi" universale. Aceste drepturi nu se referă însă la „grupuri", ci la fiinţa umană ca atare şi, deci, nu constituie un „drept real", ci o pseudo-religie civilă (o „sectă"), adică o „ficţiune juridică". UDMR-ul este forma extremă, exacerbată, a principiului minorităţii sociale. El n-a ieşit dintr-un *raport* (legitim) *la întreg*, ci dintr-o *pretenţie ruptă* complet de întreg şi rezemată fie pe aplicarea falsă a „religiei civile" a drepturilor universale, fie pe teoria „dreptului de excluziune ungară" asupra *teritoriului*. Se uită un lucru şi anume că *raportul cu teritoriul* este şi el doar una dintre expresiile pe care le capătă *raportul la întreg*.

În toate cele întreprinse, UDMR-ul contestă procedura legitimării prin raportare la întreg, invocând principiul legitimităţii derivate strict din interior, ceea ce este echivalent cu principiul izolării sociale şi al purităţii etnice. Izolarea şi „puritatea" (adică exclusivismul) sunt singurele criterii utilizate de minorităţile sociale. Practicând *exclusivismul* ca principiu şi procedeu de legitimare, *minorităţile sociale* practică *aparthaid*-ul.

Un alt grup care ilustrează la vârf principiul minorităţii sociale este *GDS*-ul (dimpreună cu cei de la revistele „22", „Dilema", „România literară" şi alţii asociaţi lor).

Aspect de „minoritate socială" îmbrac[...] pretenţia PNŢCD-ului de a fi singurul pa[...] legitimat de istorie, ca şi cum celelalte gr[...] nu şi-ar putea revendica „istoria". Încâ[...] Maniu devine, astfel, „PNŢCD"-ist, nu ro[...] şi nimeni altcineva nu va îndrăzni [...] revendice căci este ţinut de „sfânt"... ţără[...] (Bineînţeles, nimeni nu-şi pune întrebarea [...] ar fi punctul de vedere al lui Iuliu Mani[...] această interesantă încadrare.)

Sectarismul acesta este o derivaţie tipi[...] principiului minorităţii sociale. Tot de[...] „minoritar" este aberanta pretenţi[...] „Convenţiei Democratice" de a fi sing[...] depozitară a „democraţiei" (deţinătoare a [...] soi straniu de „monopol" politic – „Cine nu [...] în C.D. nu este democrat").

O altă agresivă formă de „minoritarism" [...] aceea a coaliţiei numite „Partida Naţiona[...] care, pe cât este de minoritară ca pondere[...] atât este de comică în pretenţii. 4% ale P[...] ului şi 3% ale PSM-ului pretind a fi „ţar[...] deci „partidă naţională". Niciodată minori[...] socială a ungurilor (tot cam 7%) n-a av[...] contraparte atât de simetrică şi mimetic[...] partea românească. Numai că, în vreme c[...] maghiari aceasta ar avea o justificare în m[...] în care ar împărtăşi un *vis* de autono[...] teritorială şi apoi de alipire la Ungaria[...] „românii" aşa-numitei „Partide Naţionale" [...] n-are nici o justificare decât dacă acea „par[...] ar voi să purifice ţara de toţi ceilalţi români [...] nu vor să fie „pesemişti" şi „peremişti". A[...] fără „copoşi", fără „câmpeni", fără „pachi[...] fără „fesenişti", eventual cu o „facţiu[...] pesederistă" şi poate una „peunenistă", pe [...] ar urma să le accepte dacă ar voi să intre [...] Partida Naţională. Ce-ar oferi această par[...] celorlalţi *93%* dintre români? Naţionalism[...] demagogic al vreunui lider „naţional" care, [...] data aceasta, ar deveni brusc serios, apăsat [...] greaua „răspundere" a ţării şi, pierzându-[...] „umorul", ar renunţa la o rubrică, cum ar fi, [...] pildă, „Alcibiade".

Dizidenţa ar înflori şi ea din nou şi de da[...] aceasta dl Mircea Dinescu ar reuşi să ia premi[...] Nobel, iar dl Zigu Ornea şi cei din jurul său [...] ar convinge, în fine, că Eminescu, pri[...] „protofascismul" său şi „xenofobia" lui, a [...] ţara la dezastru.

Probabil că, între timp, se va forma[...] consensul naţional al intelectualităţii române[...] pentru ca dl C.I. Gulian (celebrul stalinist a[...] anilor '50) să fie ales preşedintele Academi[...] Române. Care „intelectual" n-ar lupta contr[...] Partidei Naţionale pentru a impune alegerea [...] dlui C.I Gulian în fruntea Academiei Române? Ar fi vreunul să n-o facă?

Noi credem însă că acest scenariu (şi alte[...] asemenea lui) nu vor reuşi, fiindcă Emines[...] este al Poporului Român în eternitatea lui, [...] nicidecum al vreunui partid „naţional", orica[...] ar fi el. Tocmai fiindcă a existat şi exist[...] Eminescu nu vor reuşi nici „liderii naţionali", nici dl Zigu Ornea. Şi, pentru că există u[...] Eminescu în cultura română, dl Mircea Dinesc[...] nu va fi mai mult decât este: membru a[...] „academiei" Caţavencu. Atât şi nimic ma[...] mult.

Cât priveşte „teoria" despre „prototofasci[...] mul" lui Eminescu şi aceea a dlui N. Manolesc[...] despre „xenofobia" lui Eminescu, acestea n[...] vor fi niciodată mai mult decât măsurători a[...] eşecului minorităţii sociale în ţara majorităţ[...] româneşti.

3. Fantasma dizidenţei

Am spus despre Dizidenţa răsăriteană că [...] fost şi continuă a fi o mistificare.

În fond, ce este o mistificare? Lucrul fals n[...] înseamnă lucrul netrăit. Există mari „regiuni" de trăire falsă în orice societate. Dizidenţa a[...] fost în Răsărit o asemenea trăire falsă, o [...] *fantasmă* pe care a creat o propagandă abil[...] sprijinită pe fantezia speranţei populare. [...] *realitate*, dizidenţa a fost o reacţie extrem de[...] şubredă şi parţială la comunism, cu mult sub[...] nivelul uriaşului val al Rezistenţei la[...] Comunismul care se rostogolise pe jumătate di[...] continentul european, din Vladivostok şi până[...] la Elba, imediat după instalarea regimurilor[...] comuniste. Faţă de masivitatea valului[...] Rezistenţei la un comunism care a lăsat pe[...] urmele lui milioane de încarceraţi şi de morţi, Dizidenţa este o comicărie, unul dintre acele[...] jocuri agreabile la care au consimţit imedia[...]

...securitățile din Răsărit. Cu un instinct al proporțiilor reale ale manifestărilor de ..., serviciile secrete comuniste și-au dat seama că Dizidența este un excelent procedeu pentru ambalarea produselor propagandei răsăritene în Occident. Și atunci au ajutat-o chiar, din umbră. Era perfect controlabilă și absolut fără ecou în marea masă. O afacere de mărunți (pseudo-)intelectuali ratați. Figuri pitorești, teoreticieni „sofisticați" (de fapt superficiali), cu o formularistică barochistă (amestec de hegelianism, marxism și freudism, cam asta era totul), aceștia n-aveau cum să răzbată în straturile populației, astfel că puteau fi ușor ademeniți în „țarcul" jucăriei lor. Chiar și acelor puțini mărunți autori de „scrisori deschise" care nu figurau pe statele de plată, Securitatea n-avea nevoie să le opună nici o ripostă. Doar să le întrețină iluzia că fac ceva, că au o „îndeletnicire". Este tipicul „sindrom al cutiei de nisip", examinat de psihologia umanistă americană. Acest sindrom descrie condiția societății atrasă într-un țarc al jucăriilor și îndeletnicirilor fără importanță pentru a lăsa întreaga libertate de mișcare „politicienilor", claselor de putere.

Dacă dizidența n-a fost decât un joc și o fantasmă, cum se explică totuși faptul că după Decembrie, la noi bunăoară, ea, dimpreună cu clientela ei, a preluat mai toate instituțiile culturale? Există două explicații posibile.

Mai întâi: dizidența fusese brusc umflată de revărsarea valului popular și de uriașa deflagrație a speranței libertății postcomuniste. Această teribilă deflagrație a speranței s-a răsfrânt toată, a fost colectată de receptacolul dizidenței. Rezistența a fost în mare măsură anihilată sau marginalizată astfel că singurii cu gesticulație pe scena publică, în prim planul vizibilității europene, au fost „dizidenții". Ei au compus astfel și primul val al demagogiei postcomuniste și, deci, prima sursă a marii decepții colective care a urmat anului 1989.

În al doilea rând, dizidența oferea „clasei ascunse", adevăraților „rechini" ai puterii o foarte bună ocazie de manipulare. Umflată peste măsură și absolut fragilă, neputincioasă în realitate, incapabilă de programe, de inițiativă și de autentic *ascetism politic* asemănare de care s-a dovedit capabil tot un om al vechii Rezistențe, precum dl Coposu, dar d-sa nu fusese dizident), dizidența era un formidabil „decor", o nesperată „fațadă" pentru adevărații „politicieni", de care aceștia se puteau servi pentru a prelua puterea la adăpost". În plus, dizidența juca o „comedie" în „idiomul" occidentalist, singurul pe care-l putea înțelege clasa politică occidentală care a dictat în fond termenii jocului răsăritean. „X" sau „Y", „figuri" de dizidență, recunoscuți ca atare în Occident, puteau legitima la o adică un grup politic, care ar fi „defilat" în frunte cu ei. Așa se explică faptul că domni cu ifose și fețe simandicoase au fost puși în fruntea unor instituții culturale și numai totala lor nepricepere administrativă a scurtat durata „comediei". Cu dl Dinescu la Uniunea Scriitorilor ori cu un alt „dizident" la Ministerul Culturii, cele două instituții au fost aduse repede la faliment, așa încât jocul n-a prea slujit scopurilor pentru care fusese pus în scenă. Sau, în orice caz, n-a slujit îndeajuns și atunci, pentru a ieși ea însăși cu fața curată, Dizidența a început gesticulația inversă. Ea s-a declarat pentru a doua oară „dizidentă", de data aceasta împotriva neo sau criptocomuniștilor (în fond aliații cu care luaseră puterea) ori împotriva „național-comuniștilor", ori, în România, chiar împotriva românismului, socotit de-a dreptul o primejdie... comunistă (sau chiar fascistă). Acest deznodământ a sporit efectul de comedie al Dizidenței și a grăbit încă mai mult de-mistificarea ei. Astăzi nu mai crede nimeni în dizidență și nici în figurile ei decât ca figuri de amară comedie.

Pentru noi, lecția comediei dizidente este un prilej suplimentar de a verifica teza uriașei erori de „intelectuali organici" care, prin ... *atașamentului* la cauza neamului din care au ieșit și prin puterea *competenței*, ar fi singura salvare națională în fața valului de iresponsabilitate politicianistă care a cuprins ... noastră pătură superpusă. Singura afacere ... serioasă a Dizidenței este revista „22" care ... angajată să inventeze „mituri politice" și „publicistice" noi, în fond simple tuburi de oxigen pentru salvarea unora care au nimerit, într-o totală eroare și absolut ne-aclimatizați, ... înălțimi pentru ei absolut sufocante. Bine ..., această „fabrică de oxigen" poate ... pe termeni nedefiniți șanse de supraviețuire figurilor de serie ale Republicii ... pentru a cărei vestire a fost inventat ... Cosmopolis.

Între Proletcult și Ideocrația internaționalistă de astăzi nu este nici o deosebire de esență. În ... neamurilor, ambele fenomene sunt ... confuzii ale unui veac precipitat.

(Va urma)

România și integrarea euro-atlantică, în 1994

Pentru partizanii integrării noastre euro-atlantice, 1994 a fost – la prima vedere – un an bun.

1) Clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile noastre cu SUA a acționat, pentru prima dată după 1988, de-a lungul unui întreg an calendaristic. Prelungirea ei pe 1995 a fost o formalitate. Iar din 1995, probabil, se va renunța la actualul sistem de re-prelungire anuală. În plan economic și comercial, rezultatele sub acest raport au fost bune. Comerțul cu SUA a crescut simțitor, iar investițiile americane de capital în România au trecut pe primul loc. Totuși, 1994 a evidențiat și anumite carențe ce țin de starea jalnică a industriei noastre și care împiedică o mai bună valorificare a avantajelor dobândite pe piața americană...

2) În 1994 s-a încheiat procesul ratificării Acordurilor de Asociere a României la Uniunea Europeană. Suntem astfel a treia țară – după Polonia și Ungaria – care încheie acest proces. Aceste acorduri sunt menite să micșoreze actualele decalaje dintre UE și „asociați", sub raportul legislației, instituțiilor și al standardelor economice și financiare, dar și al productivității, eficienței, infrastructurilor etc. Toate acestea, în perspectiva unei aderări ca membru al UE cu drepturi depline. Acordurile se întind pe circa 8-10 ani. La sfârșitul acestei perioade, *unii* dintre asociați vor deveni membri cu drepturi depline. *Numai unii*, pentru că asocierea nu este un bilet de intrare automată în UE la sfârșitul respectivei perioade, *ci numai o șansă* acordată de pe acum.

Este evident deci, că azi sau în viitorul apropiat, nici una din fostele țări socialiste nu poate deveni membru cu drepturi depline în UE. De ce? Pentru că decalajele amintite sunt enorme. De exemplu, dacă prin absurd, România ar fi admisă acum în UE, numai 25% din industria noastră ar face față concurenței debordante a mărfurilor occidentale, care ar pătrunde liber, fără vamă, ca peste tot în Uniune. Restul industriei românești ar falimenta, aruncând în șomaj câteva milioane de oameni în numai câteva luni!...

După 8-10 ani însă, decalajele respective se vor reduce substanțial. Dar ele vor rămâne importante totuși. Încât, integrarea deplină a respectivelor țări în UE le găsește cu o capacitate concurențială încă redusă. Soluția? Acordarea unor importante subvenții de către UE pentru acoperirea pierderilor. Astfel, Portugalia cu numai 8 milioane de locuitori, primește *câteva milioane de dolari pe zi*, de la Bruxelles, pentru a acoperi pierderile produse de deschiderea totală a pieței sale pentru țările Uniunii. Subvențiile le plătesc bogații UE – adică Germania, Franța etc. – care, de fapt, sunt și principalii beneficiari ai deschiderii piețelor țărilor membre.

Ce se va întâmpla dacă vor intra în UE și cei 6 foști „socialiști"? Săracii UE de azi – Portugalia, Irlanda, Grecia, Spania – se vor teme că își vor pierde statutul de „sărac" și, prin urmare, că vor pierde importantele subvenții de azi. Bogații însă, se vor teme și mai tare căci venirea noilor „săraci" va impune contribuții net crescute pentru ele către fondul comunitar de la Bruxelles. Deja, la Essen în aceste zile, șefii de stat din Ungaria, România, Slovacia, Bulgaria, Cehia și Polonia vor participa la „summit"-ul UE, unde se preconizează crearea unui fond de 1,2 miliarde ECU anual, care va fi distribuit în următorii 5 ani celor șase asociați. Cele de mai sus arată că „cei 6" nu sunt totuși foarte-foarte bine veniți. Căci includerea lor în UE va da multă bătaie de cap și va presupune și mari cheltuieli sau sacrificii. Este însă neîndoielnic că o atare lărgire a „celor 15" va duce la o regândire a instituțiilor și reglementărilor UE. Iar aceasta, nu în avantajul noilor veniți, desigur...

În primii trei ani, „asociații" primesc toate avantajele convenite, urmând ca în ultimii trei-patru ani UE să le primească pe ale ei. Este deci o asimetrie de calendar, care îi favorizează net pe asociați. Dar acest „cadou" are o durată scurtă – de numai trei sau patru ani. După această „lună de miere", barierele vamale între cele două părți se reduc și ne vom trezi în fața unui val de produse vestice căruia industria noastră nu îi va putea face față. Căci azi, când de bine de rău avem o protecție vamală, suntem inundați de produse vestice. Iar dacă acest lucru nu produce încă un dezastru – deși și azi efectele sunt dure! – aceasta se datorește sărăciei românului și slabei puteri de absorbție a pieței românești. Și ar mai fi două aspecte:

a) dezarmarea vamală parțială dar destul de drastică pe care o va aduce cu sine asocierea, ne găsește *cu o economie încă neconcurențială*. Ceea ce este foarte grav! Este ca și cum atacul inamic te găsește total neantrenat. Cum să faci față concurenței externe, dacă tu nu ai antrenamentul de acasă?...

b) asocierea se va suprapune, calendaristic, cu complicatele procese ale marii privatizări și restructurări. Adică, în plin cutremur! Este ca și cum atacul inamic te găsește cu tot armamentul demontat!...

Cum, necum, de la 1 ianuarie intrăm în plină „asociere". Noi ne așteptăm ca încă de la primii pași, confruntați cu lucruri pe care nu le-au prevăzut din vreme, guvernanții noștri să alerge la Bruxelles după tot soiul de derogări și excepțări. Ca odinioară la CSP; numai că Bruxelles-ul n-are mamă, n-are tată...

3) În 1994, România s-a mai „apropiat" de NATO. Am semnat „primii" așa-zisul Parteneriat pentru Pace. Avem în activitățile acestuia note „foarte bune"; în 1996 vom găzdui la București nu știu ce conclav NATO, iar dl Roman este un fel de raportor NATO pentru răsăritul Europei. Cine mai e ca noi?!...

NATO însă este o alianță *militară*. Deci, *ești* membru NATO sau *nu ești* – alta nu se poate! Aici nu există formule graduale, ca în cazul grupărilor de tip economic de mai sus. Dovada este dezamăgirea produsă de formula hibrid care este Parteneriatul pentru Pace. Până și americanii au priceput că această formulă nu are nici un viitor! În fond, ce este NATO? O alianță militară care, înainte de a apăra securitatea unei țări membre sau a alteia, apără o concepție și un mod de viață bazat pe trei principii: proprietatea privată (economia de piață), sistemul politic democratic și drepturile omului. Iată de ce este de presupus că în NATO nu vor intra decât acele state est-europene care împărtășesc *acest* mod de viață și, deci, îndeplinesc aceste tacite condiții. Ca și în cazul UE, ca favoriți pleacă Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia și, cu a doua șansă, România și Bulgaria. Nimeni nu știe când se va produce aderarea la NATO și nici dacă acest proces se va desfășura deodată sau pe rând. După reuniunea de la Budapesta a CSCE – denumită acum OSCE – se conturează numai două variante. *Prima* – nimeni, nici măcar Rusia, nu va avea dreptul de veto la intrarea cuiva în NATO și *a doua* : vor intra în NATO acei răsăriteni care nu au probleme cu Rusia! Prin urmare, nu s-a decis, în fapt, nimic! Căci cele două variante sunt complet opuse între ele! Clar pare a fi că, după extinderea CSCE (OSCE) până în Asia Centrală și Vladivostok, nimeni nu intenționează să extindă NATO pe același calapod. Se dovedește deci (încă odată) că NATO nu apăra atât frontiere și state, cât un mod de viață. Oricum, extinderea NATO până la frontierele fostei URSS și chiar dincolo de ele – căci și Țările Baltice sunt undeva pe listă – ridică și pentru NATO chestiunea regândirii sale!

În sfârșit, pentru o țară ca România trebuie să fie clar că în NATO nu intră *cine vrea* . În NATO intră *cine e dorit acolo*, dar cu condiția să facă față unor clare exigențe. Astfel, ca și în cazul UE, și aici există anumite decalaje între NATO și aspiranții la calitatea de membri NATO: în materie de organizare, de legislație, de dotare, de putere de foc, de logistică etc. A aduce toate aceste aspecte la nivelul NATO presupune un veritabil cutremur organizatoric și cheltuieli imense. Numai pentru a moderniza aviația s-ar putea ajunge la peste 5-6 miliarde de dolari! Ne-am putea întreba dacă toată această „ofensivă" spre NATO are vreo noimă sau vreo bază? Într-un fel, le are. Noile democrații din estul Europei, pe lângă că se tem să rămână singure față în față cu Rusia, se mai tem și între ele. De exemplu, Ungaria are pretenții teritoriale în Slovacia și în România. Ceea ce crează suficiente probleme pe planul securității în zonă. Or, cum după congelatorul sovietic aceste probleme au reapărut, se speră (Slovacia și România) că, intrându-se în NATO, acesta va ști să le pună surdină; sau, dimpotrivă (Ungaria), că NATO le va arbitra curând și „adecvat"... Aceasta, cât privește noima. Cât privește baza, la întrebarea cine va plăti tot acest imens efort de înarmare, răspunsul este clar: contribuabilii din est.. Dar și aici se speră – în est – că, după destinderea strategică adusă de prăbușirea comunismului în Europa, marile firme de armament occidentale vor ști să facă un loby teribil și să angajeze importante sume de bani în programe de ajutorare militară a Estului. Ca odinioară cu Grecia, Turcia etc.

Dar înainte de a fi o afacere – căci este cert și așa ceva! – intrarea în NATO este o gravă chestiune politică și de securitate națională. De ne-am gândi la trei aspecte numai:

– a intra în NATO înseamnă a aduce frontiera dintre NATO și zona CSI pe Prut. Cum va influența această nouă realitate relațiile cu Rusia, Ucraina și problema unirii?

– raporturile cu Ungaria vor evolua spre o stingere a pretențiilor acesteia sau spre un arbitraj al NATO?

– *în ce măsură sunt pregătiți, apți și dispuși românii să adopte un mod de viață, un sistem politic și niște valori, care și în Occident sunt din ce în ce mai contestate ?...*

În anii '50, clasa politică a vremii se extazia în fața perspectivei comuniste și a alianței cu URSS. Acum, clasa politică actuală se extaziază în fața perspectivei democrate, comunitare și a alianței cu NATO. Lăsând de o parte filiațiunile comune celor două „clase" politice, mai frapează un lucru pe care acestea îl au în comun: lipsa oricărei analize lucide, în public și pe elementele concrete. La urma urmei, cei din anii '50 aveau scuza ocupației străine, a prostiei și a lipsei de educație intelectuală. Or, azi, scuza ocupației străine nu mai poate fi, totuși, invocată!...

Republica Moldova în fața unui an crucial, 1995

Alegerile din Februarie 1994 au adus o schimbare netă în aspectul vieții politice din Republica Moldova. Câștigate clar de Partidul Democrat Agrar din Moldova, aceste alegeri au avut darul unei clarificări a vieții politice. Acum puterea politică este deținută majoritar de partidul domnului Snegur, care însă a înțeles să alcătuiască guvernul pe o bază „mai largă", incluzând și cele două formații ale rusofonilor: Socialiștii–Edinstvo. Cele două formații de orientare națională românească, Frontul Popular Creștin Democrat și Congresul Intelectualilor și Țăranilor dețin abia o cincime din voturile parlamentului de la Chișinău.

Consecințele au fost evidente.

A urmat o clară orientare spre CSI, cu care Moldova a semnat o serie întreagă de documente, care faptic o includ din nou, cu totul, în orbita Moscovei! Corelat cu această opțiune, se remarcă o răcire drastică a relațiilor cu România. Mai mult, pe acest fond unii lideri ai PDAM agită tot mai des mai vechea lozincă a „Moldovei Mari" de la Munte la Mare! Oricât ar putea să pară această lozincă de ridicolă și total neavenită, ea ascunde în cutele ei un pericol imens pentru suveranitatea și integritatea României. Căci, să nu uităm, în spatele diriguitorilor de la Chișinău se află imensa forță a Rusiei, hotărâtă deja „să redevină ceea ce a fost, ba și mai mult decât atât!"

Cum se explică situația de azi din R. Moldova?

În primul rând, prin greșelile politice grave comise de forțele politice românești de la Chișinău, după anul 1991, anul dezmembrării URSS. Iar aici am enumerat: indecizia, dezbinarea, neglijarea factorului economic în propria lor politică; menținerea pe linia unor lozinci vagi, adesea simplist-patriotarde, neglijarea acelor aspecte legate direct de preocupările de zi cu zi ale unei populații a cărei conștiință națională a fost fragilizată de lunga noapte sovietică. În atari condiții, menținerea numai cu numele la putere a unor guverne zise „naționale" între 1990 și 1993, a oferit un teren foarte favorabil forțelor pro-moscovite, care au asociat românismul cu mizeria crescândă de acolo.

În al doilea rând, pe fondul degringoladei economice și sociale din aceeași perioadă, a fost destul de simplu pentru forțele pro-moscovite să speculeze situația. În timp ce sărăcia, destabilizarea socială, economică și politică puteau fi puse (cu o oarecare abilitate propagandistică) pe seama „ruperii" de Moscova, dar și „reapropierii" de România, nostalgia marii majorități a populației după „anii prosperi" de sub Brejnev a putut crea iluzia că drumul spre „mai bine" este un *drum înapoi* ! Și cine să te aducă înapoi dacă nu promoscoviții?!...

Acum au trecut deja zece luni de la preluarea puterii în mod fățiș de către forțele pro-moscovite. Situația economică și socială însă a continuat să se degradeze! În ciuda reapropierii drastice de CSI și a îndepărtării de România nu se întrevăd încă semnele însănătoșirii economice. Rusia, ea însăși în plină criză economică, socială și politică, se află confruntată cu grave complicații militare în Asia Centrală (Tadjikistan) și în Caucazul de Nord (Cecenia)! Îndatorată deja cu sume imense către Moscova, Moldova se vede lipsită deocamdată de livrările de energie și materii prime, pe care Moscova – în dificultate – înțelege să le livreze *numai pe bani buni* . Lipsită de lichidități, Moldova s-a văzut silită recent să ofere în schimbul unor furnituri vitale, drept plată, *proprietăți și pământuri „fratelui" mai mare de la răsărit* ! Judecând după relativa surdină pusă reformei economice recent la Chișinău, ne putem aștepta ca anul 1995 să fie un an extrem de dificil sub raport economic. Va fi capabilă actuala opoziție de la Chișinău să înțeleagă unde a greșit în trecut? Și, pe acestă bază, va fi ea capabilă să construiască o alternativă viabilă? Dacă da, desigur partida va rămâne încă greu de câștigat. Căci actuala echipă de la Chișinău mai are o rezervă: eliminarea oricărei urme de democrație din viața tinerei „republici"...

Oricum, anul 1995 se anunță de pe acum unul crucial. Iar în această perspectivă, singurul răspuns potrivit ce l-ar putea da Bucureștiul lui Snegur și al lui ar fi o evoluție stabilă internă și un reviriment real pe plan economic și social...

Dr. Corneliu DIDA

CRONICA EVENIMENTELOR POLITICE

Anul III Nr. 19 (40)
16-31 Decembrie 1994 • MIȘCAREA

CATOLICISMUL ÎN ROMÂNIA (5)

(continuare din numărul trecut)

Împrejurări deosebite au dus Biserica Ortodoxă din Ardeal la unirea cu Roma, ele fiind de ordin politic, social și deloc religos din punctul de vedere al ortodocșilor, ci numai din acela al imperiului habsburgic și al Bisericii Catolice, *unirea fiind o capcană de evul-mediu* pentru ortodocși în general, de a-i prinde și vârî în catolicism.

De îndată ce stăpânirea turcească încetează în Transilvania prin înfrângerea acestora de către trupele imperiale austriace, „se inaugurează treptat, (în acest Principat) regimul austriac al habsburgilor, primit de Dietă la 1688 (64). De un veac și jumătate (1565-1715), „calvinii dețineau o situație privilegiată", pe când „catolicii erau înlăturați aproape cu desăvârșire din arena politică". Pentru consolidarea stăpânirii lor, habsurgii au trecut la schimbarea „raportului de forțe în favoarea catolicismului", inițiind acțiuni benefice pentru catolica instituție, ca „restituiri de moșii pierdute, de biserici, danii noi etc." și concomitent declanșând „lucrarea iezuiților în Transilvania", odată cu noua lor stăpânire"(65). În acest proces al schimbărilor raportului de forțe, „recatolicizarea" protestanților era imposibilă misionarilor iezuiți și de aceea „și-au îndreptat atenția asupra românilor, care erau mai numeroși decât toate cele trei națiuni recepte laolaltă"(66), adică maghiarii, sașii și secuii. Și aceasta „pentru a umple golul făcut de reformă în Catolicism"(67).

Situația materială foarte grea a preoților sub guvernare calvină a Transilvaniei a înlesnit unirea. „Un mare număr de iobagi, în veșmânt preoțesc, îndeplinea aceleași sarcini și făcea aceeași robotă ca și țăranii ceilalți", ceea ce mai târziu va aduce reacția nobililor calvini la unire (68). Cum remarca Simion Bărnuțiu în 1848, rădăcinile suferințelor bieților români rezidă în Acordul celor Trei Națiuni = *Unio Trium Nationum*, care a inaugurat teroarea episcopilor catolici maghiari asupra românilor, ceea ce nu se întâmplase „nici sub got, nici sub hun, nici sub turc" și nici sub ungurii de până atunci, care mai păstrau încă spiritul frățesc al Ortodoxiei pe care o primise inițial. Când împăratul hasburgic promite preoților ortodocși și credincioșilor acestei Bisericidrepturi ca și ale preoților catolici, dacă se vor uni cu Roma, atunci s-a făcut unirea, care însă a fost *«un raport profan între unguri și români»*, un act politic și nereligios"(69).

În afară de suferințele românilor, unirea se datorește și unora din păstorii spirituali ai acestora, *„care n-aveau măcar în sufletele lor convingerea de adevăr, simțul de înaltă chemare*, (calități) care întăresc pentru o luptă cât de grea"(70), cum au avut-o adevărații preoți ortodocși ardeleni, luptând și „suferind până la sânge" pentru Ortodoxie și românism. Inițial Papa nu a lucrat direct la aceatsă unire, ci habsburgicii puternic catolicizați și iezuiții, dar în spiritul imperialismului și monarhismului papal.

O altă cauză înlesnitoare a unirii a fost *dezinteresul voievozilor din Țara Românească față de soarta ortodocșilor ardeleni.* Dacă viața nației din Ardeal „interesa așa de mult pe un Șerban Cantacuzino și pe Constantin Brâncoveanu (acesta în prima parte a domniei n.n.), fiind factori activi și uneori decisivi în viața Bisericii de acolo" (71), apoi, când se declanșează unirea, mitropolitul Teodosie nu-l cheamă pe hirotonitul lui, mitropolitul Atanasie de Alba Iulia ca să-l „exomunice" și „să aleagă un alt urmaș", ca nu cumva să deranjeze pe Brâncoveanu, care nu voia să se strice cu puternicul împărat vecin „pentru lucruri bisericești". Iar ceva mai târziu, când primatul catolic maghiar al Ungariei adresează „necuviințe" mitropolitului Teodosie, Brâncoveanu „nu schimbă această politică a slăbiciunii" în sensul de a fi alături de mitropolit cu hotărârea dârză, „ci se închină veșnic la doi stăpâni" (72). Venind apoi în Țara Românească domni fanarioți pentru mai bine de un veac, „aceștia rămaseră... cu totul streini de viața nației din Ardeal", ca, de pildă, Constantin Mavrocordat, care își propune ca un iezuit ungur să redacteze o istorie a românilor, (și o redactează) în care acesta susținea că „Biserica românească este întemeiată de Carol cel Mare și întărită de șeful unguresc, Gyula" și de asemenea că „dominația ungurească a fost până la 1627 (asupra) întregii vieți a românilor". Mai mult, „Ungurii laici se bucurau de ospitalitatea acestui C. Mavrocordat" (73).

După spusele istoricului Iorga, *momeala unirii* începe din 1692, când împăratul vestește că preoții români, pentru a scăpa de toate greutățile, să treacă la Biserica Apuseană „de care ține măria sa, stăpânul cel nou" (74). Nu am găsit însă nimic amintit la alți istorici de această unire.

Adevărata unire are loc la Viena în 1701, când mitropolitul Atanasie semnează actul de unire, dar în temeiul „codicilu-lui" (o mențiune specială pe pagina 5 a falsului act de unire), codicil în care se precizează: „... și așa ne unim cu aceștii ce scri (ceea ce scrie n.n.) mai sus, cum *toată legea noastră, slujbele Bisericii*, (*carindariul nostru* – scrie pe margine) *și posturile să stea pe loc; iar dacă n-ar sta pe loc acelea. nici aceste peceți să n-aibă nici o tărie asupra noastră și vlădica nostru Atanasie* să fie în scaun și nimeni *să nu-i hărbutăluiască"* (schimbe n.n.); prin „lege" înțelegându-se „păstrarea integrală a doctrinei ortodoxe", prin „slujba Bisericii, liturghie, calendar și posturi" subînțelegându-se „respectarea neștirbită a cultului"; iar prin referirea la poziția juridică vlădicului se are în vedere „organizarea bisericească, adică alegerea episopului și drepturile protopopilor" (75). Toate celelalte pe care le invocă „istoricii iezuiți, urmați de cei greco-catolici români" ca *„sinoadele de unire din 1697, 1698 și 1700 sunt pure născociri ale iezuiților, în vederea întăririi propagandei lor unioniste"* (76). În cererea protopopilor români către Viena nu-i aproape nimic din cele menționate de iezuiți și de arhiepiscopul maghiar Kollonich, scrise în limba latină: nu se pomenește nici de cele patru puncte florentine cum crede savantul Iorga (77) și cum cutează să susțină chiar preoții greco-catolici în proclamația din 1948 de revenire la Ortodoxie (78). Nici istoricul de talie mondială N. Iorga, nici confrații noștri preoți reveniți la Biserica-mamă se pare că *nu au luat în considerație falsitatea actului de unire invocat de catolici și uniți*, al cărui *„original a dispărut"* (ce-i drept) de atunci, dar a fost *descoperit în 1870* la Biblioteca din Budapesta de istoricul unit N. Densușianu. Acesta cu mâhnire și ură față de această unire scrie: *„Avem înaintea noastră o traducere din cele mai mișelești și criminale, falsificarea unui document public, a unui tratat politico-bisericesc, pentru a supune poporul român catolicizării și a desființa Biserica Română de la Alba Iulia"* (79). Și N. Iorga ca și preoții reveniți nu știu de el! Foarte semnificativă această ignorare! Unii istorici spun că manifestul de unire l-au semnat 38 de protopopi, alții socotesc că iezuitul Barany „a avut complici numai doi sau trei protopopi, iar pe ceilalți i-ar fi iscălit în fals" (80). Este prea posibil.

Diploma, dată de împăratul habsburg Leopold I la 4 decembrie 1691 întărește cele trei națiuni și cele patru religii (catolică, calvină, luterană și unitariană), *„excluzând poporul român și credința lui ortodoxă socotite doar «tolerate»*, iar această *diplomă* a fost un adevărat *statut sau constituție* a Principatului Transilvaniei pentru mai bine de un veac și jumătate"(81). Dar semnătura, dată de Atanasie la Viena pe actul de unire, a urmat după ce acest vlădică fusese șantajat, acuzat și amenințat cu exilul, ceea ce l-a făcut să adauge în plus (față de codicil) că *„primea ca mitropolit al său pe cardinalul primat al Ungariei, ca patriarh al său pe Papa, «Sfântul Papă de la Roma»"* (82). Acest adaus s-a făcut la propunerea scrisă a iezuitului de la Cluj, trimisă arhiepiscopului catolic Kollonich, prezent la Viena, dar adăugând în subsidiar că *„va fi grija noastră (a iezuiților n.n.) pe urmă să schimbăm în timpurile viitoare, pe nesimțite, multe din obiceiurile lor*, chiar și din liturghie și din cele sfinte..." (83). În urma acestei semnături împăratul dă *a II-a diplomă leopoldină, „adevăratul act de întemeiere a Bisericii Unite"*, dar al cărui *original a dispărut*, fiind *găsit abia în 1938* în Biblioteca Muzeului Bruckenthal din Sibiu (84). Într-adevăr în diplomă *asigurarea* Bisericii și clerului unit drepturi ca ale Bisericii și clerului romano-catolic, *scutirea* preoților uniți de toate sarcinile și drepturile de a se bucura de *prerogativele nobililor, înglobarea* 'în „statutul catolic" (starea juridică în stat) nu numai a *clerului* unit, ci și a *laicilor*, chiar a *„plebeilor"* (țăranilor), care se vor uni după aceea, nemaifiind socotiți „tolerați". Dar „aceste trei articole nu s-au pus niciodată în aplicare" (85), căci lipsea (și în acest caz) originalul, temei juridic care obliga la acordarea drepturilor. Este o mare deosebire între unirile cu Roma a altor Biserici – cum am văzut în partea a patra a acestui studiu – și unirea Bisericii Ortodoxe ardelene. De aceea oricine este adevărat român și creștin ortodox să consimtă a zice cu N. Iorga „...între deosebitele forme de unire cu Biserica Romei pe care le-au întrebuințat neamurile ajunse în stăpânirea Austriei, nici una n-a fost așa de rușinoasă". Și continuă istoricul nostru: declarația lui Atanasie în 1701 „este desigur cel mai înjositor act public săvârșit până atunci de vreun vlădică român" (86).

Importanța covârșitoare a instituirii și promovării Uniației a avut-o „ordinul iezuiților", care deși avea caracter „internațional", prin „iezuiții unguri" însă a călcat peste acest caracter și *„lucra pentru unguri* și pentru Biserica latină (catolică n.n.) în însuși guvernul Ardealului" (87). „Manifestul de unire" nu este altceva, decât „un fals săvârșit de iezuiți", „redactat de ei la începutul anului 1701", aceasta fiind evidentă din faptul că, atunci Atanasie a fost chemat la Viena, „s-a constatat că nu există nici o declarație de unire din partrea Bisericii românești". Și acest fals document tot „ei l-au tăinuit și nu l-au trimis nici Curții din Viena, nici arhiepiscopului de Estergon (Strigoniu) nici guvernului Transilvaniei, ci s-a păstrat în arhiva consilierului iezuit al Kollonich", de unde a ajuns la Budapesta și l-a găsit N. Densușianu (88). Iezuiții convoacă sinoade sau afirmă că le-au convocat ei fiind „de alt neam" și „uneori nici românește nu știau" (89). Atanasie, și după el ceilalți episcopi uniți, „fu dublat de un consilier iezuit (care ar putea fi asemănat azi cu un securist) devenit instituție în Biserica Unită" (90). Din instrucțiunile date de arhiepiscopul catolic maghiar primului iezuit, teolog pe lângă episcopul unit, se constată *„rolul odios de controlor, de spion și de patron al teologului iezuit pe lângă episcopul unit"*, ceea ce pe unitul Samuil Micu l-a făcut să afirme că „vlădicul unit se putea zice al teologului vicăraș"; iar un alt istoric (Mihail Dan) scrie că *„în instituția teologului se exprimă suprema înjosire națională și totala aservire religioasă a românilor trecuți la unire"*, Simion Bărnuțiu numind „dictatori pe iezuiții din Biserica Unită"(91). În discusul, său rostit în catedrala din Blaj în 1848, acest eminent unit, Simion Bărnuțiu are cuvinte mai tăioase decât briciul, dar pline de adevăr istoric, atât cu privire la primatul ungur, arhiepiscop de Strigoniu (Estergon), veritabilă unealtă a Papei și maghiarilor, cât și la iezuiți, brațele papale în Biserica Unită. Precizând, cum am zis mai sus că *„unirea este un act politic"*, el spune răspicat: „Strigoniu a instaurat unirea în favoarea Bisericii Unguerști și spre subjugarea și căderea celei românești; Strigoniu a plantat-o în inima împăratului Leopold și a românilor; Strigoniu a udat-o prin iezuiți; Strigoniu a crescut-o; ...sub înalta protecție a acestui Strigoniu fabricau iezuiții diplome false; scoteau rescripte de la Curte și bule de la Roma pentru noua subjugare a Bisericii Române; Strigoniu a dezbrăcat de demnitatea episcopală (pe vlădicul român n.n.) și-l făcu sufragan", și *„Biserica noastră a băgat-o în jug unguresc*, a dezvoltat o „aroganță mizerabilă" în uniți față de neuniți, „ care n-aveau privilegiile uniților. *Acest spirit necurat locuiește în mânăstirea de la Blaj sub (chip de) călugări* (mânăstire) care face avocat de iezuiți pe un Petru Aron..." Și se întreabă acest obiectiv critic, ca și Inocențiu Klein, *„ce păcate a făcut Biserica noastră"* (de suferă atât de mult)?! *„Dacă nu cumva a păcătuit unindu-se*, de se pedepsește cu infamia de dezertor"! (92). Și istoricul național N. Iorga condamnă aroganța clerului unit, dar încercând să o scuze oarecum. Cea dintâi generație (de uniți) „avusese o intransigență aspră sau fanatică" specifică „neofiților", trufia celor ce gustă pentru întâia dată „o cultură înaltă și *se împărtășesc de onoruri și înlesniri materiale* pe care orice oficialitate le pune la îndemână spre a smomi (ademeni) și cuceri"; ca să nu mai amintim de titluri de mare cinste, decorații, domenii care toate „făcură din episcopii și canonicii (consilieri epicopali, n.n.), din profesorii blăjeni de până la 1770 niște disprețuitori ai vechii ortodoxii umile și sărace..." (93). Deși ordinul iezuiților „a fost desființat" pe la 1773, dar toată viclenia și diabolicele lor metode au intrat în vlădicii uniți, în protopopi și în mulți din preoți, încât ei desăvârșesc ceea ce continuu dezvoltaseră iezuiții, adverindu-se astfel proverbul că „lupul își schimbă părul, dar năravul, ba", sau ceea ce spune Sfântul Anton cel Mare (din Egipt) că „răutatea veche nu se face bunătate nouă".

> ***Noi, poporul latin de confesie ortodoxă, suntem în realitate elementul menit a încheia lanțul dintre Apus și Răsărit; aceasta o simțim noi înșine, se simte în mare parte de opinia publică europeană, aceasta o voim și, dacă dinastia va împărtăși direcția de mișcare a poporului românesc, o vom și face.***
>
> ***Oricât de adânci ar fi dezbinările ce s-au produs în timpul din urmă în țara noastră, când e vorba de legea părinților noștri, care ne leagă de Orient, și de aspirațiile noastre, care ne leagă de Occident și pe care sperăm a le vedea întrupate în dinastie, vrăjmașii, oricare ar fi ei, ne vor găsi uniți și tot atât de tari în hotărârile noastre ca și în trecut.***
>
> ***Eminescu***

Pe lângă *iezuiți, episcopi, protopopi și unii preoți uniți și chiar fii ai acestuia*, au participat indirect și uneori direct și *episcopii catolici maghiari cu primii sfetnici ai lor, nobilii și armata organizată cu autoritățile civile la forțarea, terorizarea, arestarea, întemnițarea, schingiuirea unor clerici, călugări și mireni ortodocși în scopul trecerii la Uniație sau chiar la catolicism*, la luarea cu sila a bisericilor etc., prigoană care a durat 150 de ani, *„veritabil genocid"* în care „... n-a putut înfrânge ortodoxia ardeleană" (94). Viitorul episcop unit, P.P. Maior, înainte de a fi episcop, în 1749, „însoțit de doi preoți atrași la uniație, precum și reprezentanți ai autorităților, silesc pe ortodocși să ia parte la slujbele unite „iar trei preoți au fost *aruncați în închisoare* "; tot la fel și în părțile Hălmagiului, „cei care se împotriveau sfintei unirii au fost *aruncați în închisoarea* din Sibiu", apoi eliberați și siliți să se mute în alte localități. (95) Însuși Atanasie, „întors cu cătanele (armata) după el, strânge sinod în 1707 pentru întărirea unirii" (96). Cel mai mare persecutor al Ortodoxiei însă a fost episcopul P.P Aron care, printre altele, informează magistratura din Sibiu și guvernul Transilvaniei că un preot ortodox cu vază „face agitație împotriva unirii", motiv pentru care fiind „arestat și întemnițat", cazul a ajuns până la împărăteasa Maria Tereza, care „dă ordin să fie întemnițat pe viață". Vizitat de brașoveni acolo în Austria el le declară că *„mai bine va muri acolo decât să-și lase credința sa pravoslavnică"*. Același episcop, însoțit de doi protopopi, de 20 de preoți uniți și de 20 de ostași arestează pe preotul ortodox Ioan Pinaru de Sadu, care convocase un sinod de 300 de participanți împotriva unirii. „Este eliberat" însă după ce este silit să dea o scrisoare pentru pace. Urmașul la episcopat, Gheorghe Maior (mort 1782) este *un fanatic persecutor: ia Biserica (ortodoxă) „cu forța militară și arestează pe preoții ortodocși"*. Însoțit de comisari unguri, înscrie (fără voia sătenilor) 60 de sate la uniți și poruncește ca cei ce vor părăsi unirea *„să fie aruncați în închisoare* și catehizați acolo de uniți". Tot atât de îndrăcit a fost și *episcopul Rednic, „zelos propovăitor al uniației, pricinuind mari neajunsuri ortodocșilor"*. Credincioșii ortodocși din multe sate s-au plâns în mai multe rânduri la guvern că „le-au alungat preoții, le- răpit odoarele bisericești, a poruncit să fie bătu- Însuși istoricul unit Petre Maior, scrie că „pe neuni- cătanele (soldații) îi silea să se adune spre a propovăduirea lui". Alungă pe preoții ortodocși și credincioși lor din câteva sate și trece satele ca „numeroși preoți fiind arestați pentru ca să li se lua bisericile". Pe la 1745 un alt episcop unit prop- autorităților în drept „întemnițarea preoților ortodo- care instigă împotriva unirii, alungarea călugări- ortodocși" viețuitori în mânăstirile din su- Transilvaniei. *Multe preotese, „sute de țărani ro-* din diferite sate, la diferite date, au fost supuși u- *barbar tratament. „Ne-au închis în cămări, cu ma- cu mici, și ne-au afumat cu paie, pentru că nu ne- aplecat sub uniație"*, stă mărturie scrisă pe răboj. protopop unit arestează pe preotul ortodox Avram întemnițează pentru 60 de zile. Acest inimos pr- după eliberare, cutreiera satele, vestind prin că- suferințele credincioșilor din satele cercetate. *cuprinsul acestor cărți aflăm numele a sute de preo- preotese, țărani și țărance, care au fost uc- întemnițați, jefuiți de bunurile lor, bătuți până la s- sau maltratați pentru același categoric refuz d- îmbrățișa uniația"*. Tot cu ajutorul armatei, episc- unit Patache dispune „arestarea unui preot ortodo- punerea în obezi și luarea bisericii și a odoarelor" această perioadă de timp autoritățile maghiare catol- sub pretextul construirii de fortificații, au dăr- catedrala ortodoxă de la Alba Iulia, zidită de Mi- Viteazul, dar fortificații nu au mai făcut (97). nordul Transilvaniei, însuși episcopul catolic mag- „a arestat pe protopopul ortodox al Beiușului împre- cu mulți preoți din jur" (98). Episcopul unit de Ora- *ademenește pe ortodocși cu sume de bani*, cu gră- să-i atragă la unire. Nereușind, se folosește de p- funcționari unguri și de protopopul unit de Be- silind la botezare *în legea uniților. „Femeile orto- (13 la număr) declară că mai bine își omoară pru- decât să-i boteze la preoții uniți"* (99). *Nobilii asemenea folosesc teroarea împotriva țăran- răsculați la 1848, „majoritatea zdrobitoare f- români"* (100).

Rezistența ortodocșilor la unire, lupta lor co- acestui umilitor act, statornicia în legea strămoșe- cu toate suferințele îndurate au condus în mai m- rânduri la *înlăturarea unirii și revenirii la Ortodox-* nefinalizate însă din pricina trădătorilor uniți: episc- și protopopi – uneori și preoți, precum habsburgilor și a Papalității, lucrând puternic p- autoritățile politice și militare maghiare și rom- unioniste și mai ales prin diabolica diplomație iez- Chiar în 1707, când episcopul Atanasie fugea din Al- Iulia, *luptătorii antihabsburgici numesc pe arhiere- ortodox maramureșan Ion Țircă în scaunul d- mitropolit*, care însă este înlocuit odată cu înfrânge- acestora, încheindu-se în felul acesta prima încerc- de reînviere a vechii Mitropolii Ortodoxe Transilvaniei (101). La 1711, partida ortodo- „strânge protopopii laolaltă și dă o *declarație sole- în favoarea legii vechi*, Atanasie însuși semnând, c- toată împotrivirea teologului" (iezuit), *unirea fi- înlăturată pentru o jumătate de an*, când iezui- Hevensi, teologul arhipiscopului maghiar prim- recent decedat, „impune lui Atanasie și protopopilor s- revină" (102). După moartea lui Atanasie au loc pa- sinoade ale uniților. Viena însă numește pe cel c- voturi mai puține, pe renegatul Ion Patachi (1715- 1727), „doctor în teologie", școlit puternic de iezuiți centrele catolice pentru care Curtea cere de la Roma confirmarea, care însă i se dă după cinci ani, că *„Papa abia acum afla de existența unor credincio- uniți cu Roma în Transilvania"*. Atanasie funcționa- fără confirmarea Papei (103). Și această ocolire inițială a Papei denotă caracterul pur politic al unirii, care ținea numai de competența Curții.

Arhim. Ioasaf POPA

(Va urma)

Note:

(64) Păcuraru, *Ist. Bis. II*, p. 295.
(65) Ibidem, p. 296.
(66) Ibidem, p. cit.
(67) Pr. P. Ciuhandu, *Biserica Ortodoxă Română și Biserica Gre- Catolică*, Beiuș, 1994, p. 17.
(68) N. Iorga, *Ist. Bis. II*, p. 24, și P. Ciuhandu, p. cit.
(69) Cornelia Bodea, *1848 la Români...*, București, 1982, p. 45- 456.
(70) N. Iorga, *Ist. Bis. II*, p. 24.
(71) N. Iorga, *Ist. Românilor VII*, p. 222.
(72) N. Iorga, *Ist. Bis. II*, p. 39-40.
(73) N. Iorga, *Ist. Românilor VII*, p. 223.
(74) N. Iorga, *Ist. Bis. I*, p. 422.
(75) Păcuraru, op. cit. II, p. 301-302.
(76) Ibidem, p. 307.
(77) N. Iorga, Ist. Bis. II, p. 22, deși menționează că în tradu- nu au fost însrise cele patru puncte; vezi și vol. I, p. 425, ad- iezuitului Barany.
(78) *Rev. B.O.R.* nr. 11-12, 1949, p. 419-420: „au admis cele pa- puncte comune cu Biserica Apuseană, dar nu au renunțat nici- la cult și la învățătura legii românești.
(79) Păcuraru, op. cit. II, p. 301 și Pr D. Stăniolae, *Uniatism- Transilvania...*, București, 1973, p. 24.
(80) P. Ciuhandu, op. cit., p. 17.
(81) Păcuraru, op. cit II, p. 308.
(84) Ibidem, p. 309.
(85) Ibidem, p. cit.
(86) Păcuraru, *Ist Bis II*, p. 34.
(87) N. Iorga, *Ist. Românilor VII*, p. 237.
(88) Păcuraru, op. cit. II, p. 303-304.
(89) N. Iorga, Ist. Bis. II, p. 46.
(90) P. Ciuhandu, op. cit., p. 18.
(91) Păcuraru, op. cit. II, p. 549.
(92) Cornelia Bodea, op. cit., p. 457.
(93) *Ist. Bis. II*, p. 192.
(94) P. Ciuhandu, op. cit., p. 19.
(95) Păcuraru, op. cit. II, p. 532.
(96) N. Iorga, *Ist. Bis. II*, p. 41.
(97) Păcuraru, op. cit. II, p. 392, 393, 505, 543, 399, 386, 3- 391, așezate în ordinea citatelor expuse în text.
(98) Ibidem, p. 530.
(99) P. Ciuhandu, op. cit., p. 19-20.
(100) Ist. României, vol. IV, Ediția Academiei Române, Bucure- 1964, p. 29.
(101) Păcuraru, op. cit. II, p. 317 și N. Iorga, Ist. Bis. II, p. 25
(102) N.Iorga, Ist. Bis. II, p. 41 și Păcuraru, op. cit. II, p. 317.
(103) Păcuraru, op. cit. II, p. 320-321.

„PROCESUL COMUNISMULUI"
– lumini și umbre –

Începutul lunii decembrie a fost marcat de câteva manifestări ce obligă a fi consemnate în efortul de alcătuire a dosarului – atât de incomplet încă – al „procesului comunismului" în România.

În zilele de 9-10 decembrie 1994, Institutul Național Pentru Studiul Totalitarismului a organizat simpozionul național *„Studiul totalitarismului – Perspective interdisciplinare"*. Lucrările au fost deschise de dl acad. Dan Berindei și de directorul institutului, dl prof. Radu Ciuceanu. Materialele prezentate și discuțiile pe marginea lor au indicat câteva proiecte – un adevărat mega-program schițat de directorul INST – pe care colectivul institutului și le-a asumat cu responsabilitate și profesionalism.

Printre cei care au prezentat referate sau comunicări amintim aici pe: dl prof. dr. Ilie Bădescu (moderator la secțiunea „Studiul totalitarismului. Abordări și surse") – *„Fenomenul reeducării: o abordare sociologică"*, dl dr. Dorel Abraham – *„Puterea și mediul construit"*, dl acad. Alexandru Moșanu, Chișinău (moderator la secțiunea „Totalitarismul și teritoriile răpite") – *„Cercetarea fenomenului totalitar din România prin prisma raportului dintre general și particular"*, dl Mircea Druc – *„Mecanisme de deznaționalizare în Basarabia și Bucovina de Nord"*, dl prof. Paul Caravia (moderator la secțiunea „Tendințe totalitare în România interbelică") – *„Drepturile omului și formele totalitarismului în perioada interbelică"*, dl prof. dr. Ioan Scurtu – *„Probleme privind totalitarismul de dreapta în România până la 1927"*, dl lt. col. Alessandru Duțu – *„Totalitarism și oportunism în primii ani postbelici"*, dl conf. dr. Constantin Hlihor – *„Prezența armatei roșii în România și evoluția regimului politic în perioada ianuarie-martie 1945"*.

Manifestarea a constituit o reușită deplină, fixându-se în agenda promițătoare a institutului ca un punct de reper. Prezența masivă a unui public avizat și interesat, activ la dezbaterile pe marginea referatelor, este o notă în plus oferită organizatorilor.

Sâmbătă, 10 Decembrie, cu ocazia încheierii lucrărilor simpozionului, a avut loc lansarea cărții ***„Potcoava fără noroc"***: al doilea volum din ciclul de memorii ale d-lui Radu Ciuceanu. În fața unei numeroase și selecte asistențe, autorul și prefațatorul volumului (dl Octavian Roske) au rememorat succint istoria dramatică a alcătuirii acestui ciclu. Atenția de care s-a bucurat primul volum din partea cititorilor justifică pe deplin interesul manifestat în jurul recentei apariții.

Cu prilejul simpozionului a fost pus în vânzare și numărul 1-2 (an II, 1994, 414 pagini, 4000 lei) al publicației girate de institut: *„Arhivele totalitarismului"*. Revista impresionează prin calitatea tehnică și abundența documentelor, de o utilitate indiscutabilă pentru orice cercetător al perioadei. Primul număr, recenzat favorabil în paginile revistei noastre, a constituit o surpriză plăcută. Volumul al doilea continuă, în general, linia celui inițial, oferind lectorului pagini de certă calitate. Excepția o constituie însă câteva materiale a căror lectură lasă un gust amar. Mărturisim că parcurgerea lor a erodat excelenta impresie lăsată de numărul inaugural.

Diriguitorii revistei au găsit de cuviință publicarea unui text aparținând lui A. C. Cuza (p.153-173). Nimic rău până aici. Numai că documentul în cauză este așezat sub titlul „A.C. Cuza și Doctrina național-creștină". Se cuvin

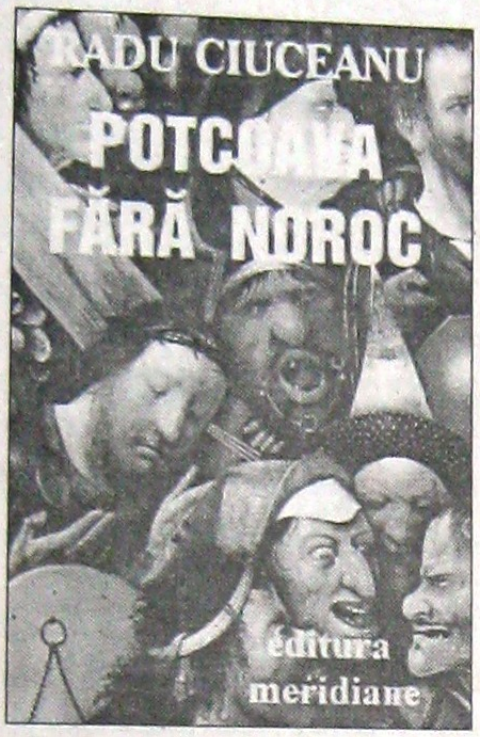

câteva precizări: materialul în cauză nu este documentul cel mai important și nici cel mai semnificativ pentru această direcție politică, mai ales că este vorba de un manuscris despre a cărei destinație nu avem nici o informație. Titlul rubricii s-ar cuveni să fie, eventual, „Din gândirea lui A. C. Cuza". Cu un amendament și de această dată: cunoscând prezentarea tendențioasă de care a beneficiat ilustrul profesor în materialele de propagandă comunistă, probabil că mult mai nimerit ar fi fost ca acesta să fie readus în conștiința publicului prin materiale publicate de însuși A. C. Cuza, existând numeroase într-adevăr relevante pentru valoarea indiscutabilă a doctrinarului ieșean. Documentul publicat de „Arhivele totalitarismului" nu poate în nici un caz emite o asemenea pretenție. E trist că, fie și cu bună credință, o publicație ce ar trebui să deschidă accesul generațiilor spre marile personalități ale perioadei interbelice, găsește de cuviință să adopte o asemenea cale, sugerând tehnicile denigratoare ale vechiului regim.

Al doilea aspect care necesită câteva amendamente este cel oferit de reputatul profesor Ioan Scurtu (p.135-153). „Cazul Manciu" este într-adevăr un episod ce-și cere în sfârșit explicațiile. Din păcate însă, poate că metodologia adoptată și de această dată nu este cea mai fericită. N-ar trebui să se uite că, acuzat de împușcarea unui prefect liberal, Corneliu Codreanu a fost implicat într-un proces derulat *în timpul unei guvernări liberale și achitat!* Faptul că un caz de legitimă apărare (așa cum sună verdictul unei instanțe juridice care funcționa liberă într-un stat democratic) apare ca „asasinat" într-un comentariu istoric, are darul, cel puțin, să stârnească îndoieli. Ar fi fost mai util ca *dosarul procesului* să fie adus în fața cititorilor și nu doar câteva declarații sau luări de poziție – fatal incomplete sau părtinitoare.

În altă ordine de idei, sociologic privind problema, spectrul analizei ar trebui lărgit atât la nivel național cât și european. Numai o *sociologie a asasinatului*, capabilă să desluşească mecanismele profunde ale curentelor radicale ce brăzdau atunci Europa poate să dea seama până la capăt de ceea ce însemna un asasinat politic în contextul interbelic, luminând mult mai corect însuși cazul selectat de profesorul Scurtu.

Al treilea aspect la care ne vom referi este materialul d-lui Cristian Troncotă (p.173-196). Articolul este de la un capăt la altul scandalos, aruncând o pată întunecată asupra publicației ce-l găzduiește. E straniu să constați că „Arhivele totalitarismului" găsesc de cuviință să ofere spațiu unor teze neokominterniste (tipice pentru GDS, PAC *et eiusdem farinae*), ieșite de sub pana unui lector la Institutul Superior de Informații. Iată cum începe acest deprimant material: *„Vreme de mai bine de patruzeci de ani, la noi în țară, despre legăturile dintre Mișcarea Legionară și cea comunistă nu s-a putut vorbi, din motive prea bine știute pentru a mai insista asupra lor. Dimpotrivă, s-a căutat să ni se demonstreze cât de* **răi** *fuseseră legionarii în comparație cu cât de* **buni** *erau comuniștii, când în realitate - după opinia noastră - existau multe elemente comune între cele două ideologii totalitare, atât în teorie cât și în practică, fapt pentru care e greu de evitat o discuție asupra lor. Dar să ne explicăm. Iluzia creării* **omului nou,** *fastul deosebit al ceremoniilor, adularea până la grotesc a conducătorului suprem (Căpitanul - Secretarul general), supunerea oarbă față de directivele acestuia, organizarea tineretului în „cetățui", „mănunchiuri de prieteni", „frății de cruce" (la legionari), „șoimi ai patriei", „pionieri", „uteciști" (la comuniști), înregimentarea proletariatului în formațiuni de anvargandă (Corpul Muncitoresc Legionar - Brigăzile muncitorești) etc., sunt doar câteva aspecte care apropie până la identitate cele două ideologii. Singura deosebire, poziția față de religie, dar și aici, accentele demagogice par mai degrabă să-i apropie decât să-i despartă"* (p. 173).

Fie că a făcut-o dintr-o incapacitate funciară de a înțelege fenomenele pe care le abordează, fie că a confecționat deliberat acest studiu (la ordin?), dl. Cristian Troncotă se face port-drapelul tezelor stângii internaționaliste la revista girată de INST. (Interesant este că „teza" susținută de dl Troncotă a fost lansată de... Ribbentropp! Oare ce părere are dl Măgureanu, cunoscut adversar al fascismului și hitlerismului, despre tezele (re-)lansate din chiar ograda domniei sale? A se vedea și recentul Raport SRI). Dacă dl lector și-ar împinge ipotezele până la capăt, ar ajunge, finalmente, la următoarele concluzii: din identitatea legionarismului și a comunismului

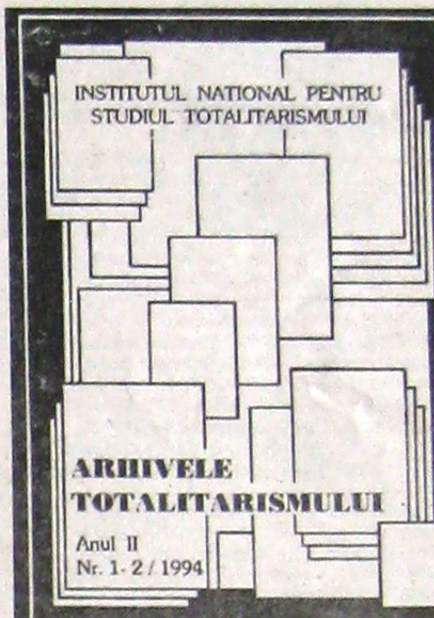

ar decurge că ele sunt ramuri comune ale aceluiași trunchi. Trunchiul comun este societatea românească, rezervorul acestor curente fiind însuși „poporul român". Iată cum originea comunismului este transferată perfid în cel mai pur stil al comisarilor bolșevici. Acestea sunt consecințele ultime ale perversei analogii între comunism și legionarism. Analogie pe care n-o poate face, repetăm, decât un slujbaș în solda neokominternului sau un ins incapabil să cerceteze perioada interbelică românească. Iar dacă acesta din urmă este motivul, există suficiente meserii în care acesta să se manifeste. Istoria trebuie lăsată totuși în seama specialiștilor ce cunosc și meseria, dar și elementarul cod deontologic.

Mai rămâne un semn de întrebare legat de ușurința condamnabilă cu care cei care girează științific revista „Arhivele totalitarismului" au permis apariția materialului d-lui Cristian Troncotă. Sperăm totuși că incidentul este doar un episod regretabil ce-și va găsi soluționarea neîntârziat. Asta, pentru prezervarea prestigiului „Institutului Național Pentru Studiul Totalitarismului" și al publicației care-l reprezintă.

Silviu RAREȘ

Despre generații

Un studiu asupra resorturilor spirituale ale tinerei generații de astăzi, obligă la gravitate. Fiindcă dacă vom căuta factorii meniți să întemeieze acțiunile și să dea direcții generației tinere, constatăm inexistența unei premise fundamentale: conservarea identității în tradiția de afirmare culturală și de spiritualitate organic integrată istoriei neamului românesc.

Autoritatea acestei tradiții a fost exemplar înțeleasă și întregită de generația interbelică în efortul său identificat cu valorile național-creștine, cu credința fără rest în rostul ei ca generație: așezarea României în eternitate.

Revendicarea din aceste principii este executată astăzi, fără drept de apel, ca „anacronică". Astfel, suficiența anihilatoare a intelectualilor (neapărat) de „naționalitate europeană", este colectiv răsplătită de tinerii discipoli care se calcă în picioare pentru a se primeni mai degrabă în noua (?) ideologie (v. „societate deschisă") a „lumii civilizate", în care pășești – nu-i așa? – odată trecut de Oradea Mare.

Aceste rânduri ne-au fost o dată mai mult cerute de lectura cărții principelui Sturdza, „România și Sfârșitul Europei. Amintiri din Țara pierdută", scrisă sub pecetea unei justificate gravități. Această lucrare, aparținând *„singurului fost ministru al afacerilor străine din toate țările care s-au ridicat împotriva potopirii comuniste, care n-a murit spânzurat, împușcat sau în închisoare"* (Mihail Sturdza, op. cit., pag.47), presupune o radiografiere amănunțită în adâncimea istoriei europene și naționale în strânsa ei unitate, într-o *„epocă atât de uriașă prin zbuciumările ce le-a pricinuit și prăpădul în care a azvârlit lumea, ca aceea care s-a desfășurat între anii premergători și următori ai ultimului război"* (Mihail Sturdza, op. cit., pag.47).

Dificultatea *folosirii* acestei cărți este aceea a conectării la extraordinara tensiune în care au luptat oameni ca principele Sturdza, la „marile sentimente" (Ilie Bădescu) în care au rămas clădiți. Dovada că aceste trăsături le-au coborât în ei este refuzul lor de a accepta cel mai mare păcat, al deznădejdii; și aceasta nu în împrejurări oarecare, ci într-o viață identificată cu lupta cea mai dramatică, împotriva trădării, nevolniciei, a unei opacități în interiorul țării în care reușea să pătrundă, prin aceste elemente, cea care voiește să stăpânească lumea de atâta vreme, *„Bestia fără nume"* (oculta internațională), fără de care nu ar fi existat „bestia sovietică".

Rând pe rând, tinerii acestei țări au sfârșit sub talpa Bestiei care-și sprijină satanica ei stăpânire pe faptul că *„tot ceea ce este necesar pentru triumful răului este ca toți cei buni să nu facă nimica"* (Edmond Burke). De la sfârșitul acelor ani până azi, viața acestor români a stat sub imperiu înfrângerii – mai amară încă pentru că lupta lor a fost înăbușită în noroiul aruncat peste ea de nevolnicii care nu s-au putut ridica la înțelegerea necesității ei și de cei care au fost dușmanii acestei înțelegeri. Cleștele *„Bestiei fără nume"* strânge pe de o parte în brațul armat care deportează popoare întregi și pe de altă parte în cel care provoacă putrezirea a tot ceea ce reprezintă rădăcina unui neam – iar acest lucru este posibil în primul rând prin arma dezbinării.

Împotriva întunericului deznădejdii și al dezbinării se ridică lumina acestei cărți.

Greutatea de care se lovește demersul lui Mihail Sturdza este aceea că românii acelor timpuri – câți au mai rămas în viață – nu extirpă din organismul acestui neam viermele dezbinării, refuzând o analiză critică atunci când se are în vedere activitatea și lupta unor personalități de netăgăduit încadrate în rândul forțelor naționale: Iuliu Maniu, Mareșalul Antonescu ș.a.m.d.; mai gravă ni se pare somația de a adopta o reținută apropiere în raport cu mișcarea națională în epocă, în cadrul căreia conturarea propriului nostru demers nu și-ar găsi actualitatea. (E drept, celor care cred că istoria s-a terminat odată cu ei, le este îngăduit confortul propriei lor receptări a realității.) Nici nu mai punem în discuție rezistența pe care o întâmpină încercarea unui rechizitoriu asupra viermuielii corupte a vieții politice care a marcat istoria României din anii ce au precedat al doilea război mondial, pentru că în această problemă adversarii sunt cei dintotdeauna.

Celor care au împlinit lupta neamului românesc în încercatele decenii ale celor două războaie mondiale și care mai apoi au închinat apostolatul lor acestui neam – prin suferința îndurată în temnițele comuniste, păstrându-și ultimul glonte pentru ei în luptele din munți sau încercând umirea din loc a răului într-un amar exil, acestora, în primul rând, credem noi, le este un necesar îndemn cartea principelui Sturdza: *„Nu scriu, deci, nici împins de ură sau amărăciune nici pentru a răscoli în alții patimi înecate; trebuie să nădăjduim... din adâncă dumerire că singur adevărul este mântuitor, că numai pe temelia adevărului se va putea clădi acea împreunare a tot ce este românesc împrejurul năzuințelor nemuritoare ale neamului; împreunare care ne-a dat descălicările, minunea dăinuirii voievodatelor, unirea, neatârnarea și întregirea, singura putere care, cu mila lui Dumnezeu, ne va putea da reînvierea"*.

Iar noi ne permitem curajul întăriririi acestor rânduri, tocmai pentru că suntem prezentul mutilat al acestui neam, prezent în care par să nu mai aibă ce căuta *„vremurile când se leagă frățiile bărbătești ale celor ce-și țin neamul și credința, limba, tradiția și pământul"* (Ilie Bădescu).

Cartea principelui Sturdza, înainte de a exista prin conținutul informației sale, cere cititorului înțelegerea rațiunii care a dictat-o, racordarea la tensiunea expunerii. Numai astfel tonul cărții și sensul trăit al cuvintelor „Patrie", „Jertfă" pot intra în rezonanță cu noi.

Înțelegerea acestei excepționale experiențe permite o privire precisă asupra caracterului efemer al efortului celor care se mobilizează astăzi în îngroparea valorilor național-creștine. Însă *„în fața BESTIEI, popoarele sunt și rămân singure"* (p. 284). Și timpul când declarațiile golite de substanță vor amuți este dictat de *propria noastră lucrare* – ca generație, singura care poate coborî și în noi credința în *reînvierea* neamului românesc.

Călin CÂMPEAN

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Numărul viitor al revistei „Mișcarea" va apărea în data de 15 Ianuarie 1995.

Anul III Nr. 19 (40)
16-31 Decembrie 1994 ● MIŞCARE

Mitul exterminării evreilor (III)

(continuare din numărul trecut)

2.1. Politica național-socialistă de emigrare a evreilor – soluție reala a chesțiunii evreiești

Pretinsul «plan de exterminare » a evreilor, în afară de faptul că nu este susținut de nici un document, este dezmințit în mod dicisiv de politica național-socialistă în materie de emigrare a evreilor, căreia nu îi putem trasa aici decât liniile esențiale.

În scrisoarea adresată prietenului său Gemlich, datată cu 16 septembrie 1919 și considerată ca *«primul document scris al carierei politice a lui Hitler»* (1), acesta declară cu privire la chestiunea evreiască:

„Antisemitismul rezonabil trebuie totuși să conducă la lupta contra privilegiilor evreului, pe care acesta le posedă numai el spre deosebire de alți străini care trăiesc printre noi (legislația referitoare la străini) și la suprimarea lor legală și sistematică. Dar scopul final (letztes Ziel) trebuie să fie, de neclintit și înainte de orice, îndepărtarea evreilor (die Entfernung der Juden)." (2)

Pe 13 august 1920, Hitler a pronunțat la München discursul «De ce suntem antisemiți?» (Warum sind wir Antisemiten?) în care a repetat că cunoașterea științifică a antisemitismului trebuia să se traducă în acțiune pentru a se ajunge la *„îndepărtarea evreilor din poporul nostru"* (Entfernung der Juden aus unserem Volke) (3).

Această soluție a chestiunii evreiești a devenit principiul inspirator al programului politic național-socialist și al doctrinei sale rasiale. Într-adevăr, așa cum remarcă Poliakov, *„că trebuiau să aibă loc exterminări nu reieșea, de altfel, din nici o parte a dogmelor național-socialiștilor și nici din principalele lor scrieri. Mein Kampf, în care cuvântul «evreu» revine la aproape fiecare pagină, este mută în ce privește soarta ce le va fi rezervată în Statul național-socialist. Programul oficial al partidului (4) declara că «un evreu nu poate fi compatriot" și, prin consecință, nici cetățean, în vreme ce comentariile programului pretindeau mai explicit «expulzarea evreilor și a străinilor indezirabili»"* (5).

Îndepărtarea evreilor din Reich a fost punctul esențial al politicii lui Hitler în privința evreilor încă de la venirea lui la putere. Pe 28 august 1933, Ministerul Economiei Reichului convine cu Agenția evreiască pentru Palestina ceea ce se numește Haavara-Abkommen, care este un acord (Abkommen) economic pentru a înlesni transferul (Haavara) (6) evreilor din Germania în Palestina (7).

O notă a Ministerului Afacerilor Străine din 19 martie 1938 lăsa să se prevadă ruperea acordului căci, așa cum se citește la punctul nr. 3, nu era în interesul Germaniei să organizeze emigrarea evreilor bogați împreună cu capitalurile lor, acest interes constând mai degrabă *„într-o emigrare masivă a evreilor"* (an einer jüdischen Massenauswanderung) (8).

Legile de la Nürnberg din 15 septembrie 1935 (9) reafirmau, din punct de vedere legislativ, articolele 4 și 5 ale programului Partidului elaborat la München pe 24 februarie 1920. Scopul legii asupra cetățeniei Reichului și a celei pentru apărarea sângelui și a onoarei germane era de a separa și de a izola de organismul german corpul străin evreiesc în vederea viitoarei sale expulzări, așa cum o subliniază Reitlinger:

„În 1938, puțin înainte de «acordul» de la München, când cel de-al Cincilea Decret Complementar reușise să îi priveze pe evrei de ultimele profesiuni liberale, Wilhelm Stuckart, care era nu numai redactorul dar în mare parte și promotorul legilor de la Nürnberg, scria că obiectivul legislației rasiale era de acum atins. Un mare număr de decizii realizate grație legilor de la Nürnberg «își pierd din importanță pe măsură ce ne apropiem de soluția finală a problemei evreiești». Fraza, așa cum apare în mod evident, nu era încă o deghizare pentru conceptul de exterminare a rasei; ea făcea în mod clar aluzie, dimpotrivă, la faptul că legile nu vizau să perpetueze problema evreiască ci să îi elimine motivele. Evreii trebuiau să părăsească Reichul odată pentru totdeauna". (10)

De fapt, la sfârșitul lui 1936, pe lângă Serviciul de Securitate al SS a fost constituit un «Serviciu pentru chestiunile evreiești». *„Scopul esențial al noului serviciu era studierea tuturor chestiunilor pregătitoare pentru emigrarea masivă a evreilor"* (11).

În aprilie 1938, la Viena a fost instituit Biroul central pentru emigrarea evreiască (Zentralstelle für jüdische Auswanderung) a cărui conducere i-a fost încredințată de Heydrich lui Adolf Eichmann (12).

Pe 12 noiembrie 1938, la câteva zile după ceea ce se numește «noaptea de cristal», Göring a reunit Consiliul de miniștri pentru a face față situației dificile care se crease astfel.

Atitudinea șefilor național-socialiști cu privire la evreii germani apare fără echivoc, atunci când se parcurge procesul-verbal stenografiat al reuniunii. Heydrich a declarat că evicțiunea evreilor din viața economică germană nu rezolvase «problema fundamentală a scopului final» (das Grundproblem letzten Endes): îndepărtarea evreilor din Germania. La Viena, la ordinul Reichskommisarului, fusese stabilit un Serviciu central pentru emigrarea evreilor (Judenauswanderungszentrale), prin intermediul căruia cel puțin 50.000 de evrei părăsiseră Austria, pe când în același interval de timp doar 19.000 de evrei părăsiseră Vechiul Reich. Iată de ce el a propus să se stabilească și în Reich un serviciu central asemănător celui din Viena și să se organizeze o operație de emigrare care urma să fie realizată într-o perioadă de la 8 la 10 ani. Ministrul Finanțelor von Krosigk a aprobat propunerea lui Heydrich: el era de acord să se încerce totul pentru evacuarea evreilor în străinătate. Ministrul de Interne Frick a repetat că obiectivul trebuia să fie cel de a face să emigreze cel mai mare număr de evrei posibil. (13)

Pentru a depăși dificultățile economice legate de emigrarea evreilor, Hitler a aprobat planul Schacht în decembrie 1938.

„Propunerea discutată de Schacht la Londra în cursul lunii decembrie cu Lordul Bearsted, cu Lordul Winterton și cu Mr. Rublee a fost, în linii mari, următoarea: Guvernul german ar fi înghețat bunurile evreilor pentru a constitui cu ele fondul de garanție pentru un împrumut internațional amortizabil în 20-25 de ani. Presupunând că bunurile evreilor ar fi valorat un miliard și jumătate de mărci, ar fi existat o cantitate de devize suficientă pentru a finanța emigrarea evreilor din Marele Reich într-un timp de la 3 la 5 ani. După care Schacht s-a reintors în Germania iar pe 2 ianuarie 1939, la Berchtesgaden, el a avut o întrevedere cu Hitler cu privire la modul în care a fost primită această propunere la Londra. Hitler a părut să fie impresionat deoarece trei zile mai târziu îl numea pe Schacht delegat special pentru accelerarea emigrării evreiești." (14)

În ianuarie 1939, Schacht și Rublee, directorul Comitetului internațional de la Londra pentru emigrarea evreilor germani, au convenit asupra unui proiect de bază care prevedea emigrarea a circa 400.000 de evrei într-un interval de timp de 3 ani (15).

Reitlinger atribuie eșecul planului Schacht reacțiilor pe care i le-a suscitat lui Hitler refuzul lui Schacht de a mări circulația hârtiei-monedă, în urma căruia, pe 20 ianuarie 1939, Schacht a fost demis de la președenția lui Reichsbank. Totuși, într-un interviu acordat lui Rolf Vogel în ianuarie 1970, Schacht a declarat că eșecul planului se datorase poziției lui Chaim Weizmann (16).

Politica național-socialistă în materie de emigrare a evreilor avansa în acest timp în mod activ.

Pe 24 ianuarie 1939, Göring a promulgat un decret care aproba stabilirea unei Reichszentrale für jüdische Auswanderung (Serviciu central al Reichului pentru emigrarea evreilor). Göring rezuma în primul rând în mod lapidar principiul inspirator al politicii național-socialiste:

„Emigrarea evreilor din Germania trebuie să fie încurajată prin toate mijloacele" (Die Auswanderung der Juden aus Deutschland ist mit allen Mitteln zu fördern).

Exact în acest scop a stabilit el acea Reichzentrale für jüdische Auswanderung menționată mai sus, care avea ca sarcină să *„adopte toate măsurile pentru pregătirea unei emigrări intensificate a evreilor"*, de a se ocupa de preferință de emigrarea evreilor săraci și în sfârșit de a facilita demersurile birocratice de emigrare pentru fiecare individ. Direcția «Serviciului central al Reichului pentru emigrarea evreilor» i-a fost încredințată de Göring lui Heydrich, șef al Poliției de Siguranță. (17)

În cursul primei ședințe a Comitetului serviciului central al Reichului pentru emigrarea evreilor (11 februarie 1939), Heydrich a discutat înainte de toate despre planul Schacht-Rublee:

„Acest plan este în mod evident destinat să devină baza unei emigrări evreiești, masive și organizate, dar executarea sa nu pare încă asigurată, și ar fi o eroare să ne bizuim numai pe el. Trebuie deci să se continue să se favorizeze emigrarea prin toate mijloacele aflate la dispoziția noastră, făcând abstracție de plan". (18)

Un raport al ministerului Afacerilor străine din 25 ianuarie 1939, intitulat Die Judenfrage als Faktor der Aussenpolitik im Jahre 1938 (Chestiunea evreiască ca factor al politicii externe în anul 1938) confirma fără echivoc principiul inspirator al politicii național-socialiste cu privire la evrei:

„Scopul final al politicii germane cu privire la evrei este emigrarea tuturor evreilor care trăiesc pe teritoriul Reichului (Das letztes Ziel der deutschen Judenpolitik ist die Auswanderung aller im Reichsgebiet lebenden Juden)". (19)

Acest raport susținea *„o soluție radicală a chestiunii evreiești prin emigrare – așa cum a fost ea deja urmărită aici de mai mulți ani"* (ein radikale Lösung der Judenfrage durch die Auswanderung – wie sie hier schon seit Jahren verfolgt wird), potrivit comentariului SS-Obersturmbannfürerului Ehrlinger de la Oficiul central de siguranță a Reichului. (20)

După crearea Protectoratului Boemia-Moravia, Eichmann a primit de la Heydrich ordinul de a stabili la Praga un «Serviciu central pentru emigrarea evreilor» (Zentralstelle für jüdische Auswanderung). (21) În documentul corespunzător, semnat de Reichsprotektor von Neurath pe 15 iulie 1939, se citește aceasta:

„Conform reglementărilor din Reich, pentru a se evita complicațiile și întârzierile, este necesar să se regrupeze tratarea tuturor chestiunilor relative la emigrarea evreilor. În vederea amplificării și a finalizării accelerate a emigrării evreilor din Boemia-Moravia, a fost deci creat în Praga «Serviciului central pentru emigrarea evreilor»". (22)

Deși confruntată cu dificultăți tot mai mari, politica național-socialistă în materie de emigrare evreiască a fost continuată chiar și în timpul războiului.

2.2. Refuzul puterilor democratice occidentale de a accepta imigrarea evreilor

Dificultatea majoră a fost neîndoielnic antisemitismul rău ascuns al țărilor democratice, care, dacă pe de o parte scoteau strigăte puternice contra persecutării evreilor de către național-socialiști, pe de alta, refuzau să-i primească pe evreii persecutați, așa cum a apărut clar în cursul conferinței de la Evian, care s-a desfășurat între 6 și 15 iulie 1938.

Această conferință a fost organizată la inițiativa președintelui Roosevelt pentru a facilita emigrarea victimelor persecuțiilor național-socialiste și, în primul rând, a evreilor. Dar, încă de la început, bunele intenții ale președintelui american au părut suspecte.

Nichel Mazor scrie:

„La conferința sa de presă de la Warm Springs, președintele Roosevelt limita deja posibilitățile create prin conferința de la Evian spunând că în urma acesteia nu era prevăzută nici o creștere a cotelor de imigrare în Statele Unite. La invitația sa la această conferință adresată celor treizeci și trei de țări, Roosevelt sublinia că nu se aștepta de la nici o țară să consimtă să primească un număr de imigranți superior normelor legislației sale în vigoare."

Pe astfel de baze, conferința de la Evian era sortită eșecului încă de la început. Într-adevăr, rezultatul ei a fost că „lumea liberă îi lăsa pe evreii din Germania și Austria în voia sorții lor nemiloase". (23)

La rândul ei, Rita Thalmann reamintește:

„Desprinzând lecția ce se cuvine de la conferință, Danziger Vorposter constată că «se manifestă milă față de evrei câtă vreme această milă alimentează o agitație rău intenționată în privința Germaniei, dar că nici un stat nu este dispus să lupte contra deficienței culturale a Europei centrale acceptând câteva mii de evrei. Conferința, conchidea acest ziar, este deci o justificare a politicii germane contra evreilor».

Conducătorii germani au în orice caz dovada că cele treizeci și două de state care au participat la conferința de la Evian (URSS și Cehoslovacia nu erau reprezentate, Italia a declinat invitația, Ungaria, România și Polonia au trimis observatori cu unicul scop de a cere să fie debarasate de proprii lor evrei) nu au intenția de a-i lua în sarcina lor pe persecutați, ba nici măcar de a se preocupa în mod serios de soarta lor". (24)

În mod paradoxal, imediat după conferința de la Evian, începând cu sfârșitul lui 1938, se înregistra o reducere a emigrării din Reich *„căci străinătatea se opunea mereu mai mult la noi imigrări de evrei"*. (25)

În martie 1943, Goebbels încă mai putea remarca sarcastic:

„Care va fi soluția la chestiunea evreiască, va fi creat într-o zi un stat evreu într-un teritoriu oarecare? Acest lucru se va ști mai târziu. Dar este curios să constatăm că țările a căror opinie publică se ridică mereu în favoarea evreilor refuză mereu să îi primească. Ele spun că aceștia sunt pionieri ai civilizației, genii ale filosofiei și ale creației artistice, dar când vrem să îi facem să accepte aceste genii, ele își închid frontierele: «Nu, nu! Nu ne trebuie!» Acesta, mi se pare, este un exemplu unic în istoria mondială, când se refuză primirea unor genii". (26)

Rapida înfrângere a Poloniei le-a sugerat guvernanților național-socialiști o soluție provizorie a chestiunii evreiești.

Pe 21 septembrie 1939, Heydrich le-a transmis o scrisoare rapidă (Schnellbrief) tuturor șefilor de grupe de acțiune ale Poliției de siguranță. În această scrisoare, care avea ca obiect «chestiunea evreiască în teritoriul ocupat» (Judenfrage im besetzten Gebiet), el expunea măsurile care fuseseră concertate în cursul unei reuniuni ținute în aceeași zi la Berlin și care se rezumau în două puncte: scopul final (Endziel) și etapele realizării lui. În vederea acestui țel final, evreii trebuiau să fie concentrați în orașele cucerite în campaniile militare (27).

Poliakov comentează:

„Este vorba de un «scop final». Care este el? Încă nu exterminarea: nu suntem decât în 1939. Un pasaj din document ne dă cheia: în teritoriul «situat la est de Cracovia» nimeni nu se mai atinge de evrei; iar dacă în celelalte regiuni ei sunt grupați în apropiere de stațiile de cale ferată, aceasta este în mod evident pentru a-i putea evacua ulterior mai lesne. Spre ce destinație? Foarte sigur spre această «re[...] la est de Cracovia»". (28)

În felul acesta, potrivit lui Poliakov, [...] conturat *„proiectul de a rezolva chesti[...] evreiască grupându-l în regiunea Lub[...] frontiera cu URSS, pe toți evreii afla[...] dominația nazistă. Acest plan al creeri[...] «rezervații evreiești» a cunoscut o anu[...] publicitate în coloanele presei germa[...] această epocă. Fusese ales un terit[...] delimitat, se pare (informațiile sunt incomp[...] contradictorii) de Vistula, de San și de fro[...] URSS, în care evreii trebuiau să se cons[...] unei munci de colonizare sub supraveghe[...] SS".* (29)

Dar, din cauza împrejurărilor delavora[...] acest proiect nu a fost niciodată real[...] complet.

În acest timp, guvernul Reichului își con[...] politica tradițională de emigrare. Într-ade[...] așa cum remarcă Poliakov:

„În paralel cu aceste deportări spre [...] «Centrul pentru imigrarea evreilor» se stră[...] să-i expulzeze pe evreii germani spre [...] destinații. Emigrarea legală devenise apro[...] imposibilă: un firicel de emigranți continua [...] să se scurgă, în special din Austria, prin [...] spre țările de peste mări. Câteva conv[...] clandestine, formate cu concursul lui Eichm[...] au încercat să coboare pe Dunăre cu ba[...] având ca destinație Palestina; dar guve[...] britanic a refuzat să lase să intre în Că[...] național evreiesc acești călători fără viză, [...] regăsi mai departe acest paradox ama[...] Gestapoului împingându-i pe evrei spre sa[...] în vreme ce democraticul guvern al Maje[...] Sale le bara accesul viitoarelor victime[...] crematoriilor". (30)

(va urma)

Carlo Mattog[...]
traducere Eugenio Mora[...]

Note:

(1) Eberhard Jäckel, La concezione del Mondo in Hi[...] Milano 1972, p. 66 (Concepția despre lume la Hitler[...]
(2) Ernst Deuerlein, «Hitlers Eintritt in die Politik [...] die Reichswehr», în VfZ, 1959, p. 204 (Intrare[...] Hitler în politică și Reichswehrul).
(3) Reginald H. Phelps, «Hitlers «grundlegende» [...] über den Antisemitismus», în VfZ, 1968, p. [...] (Discursul «fundamental» al lui Hitler de[...] antisemitism).
(4) PS-1708.
(5) Léon Poliakov, Bréviaire de la haine, Paris 197[...] 2.
(6) Termen ebraic (ha'abhârâh) care înseamnă în [...] precis «transfer».
(7) Broszat, Jacobsen, Krausnick, Anatomie des [...] Staates, München 1982, vol. 3, p. 263 (Anato[...] statului SS-ist), Joseph Walk (editor coordonator), [...] Sonerrecht für die Juden im NS-SAtaat, Heidelb[...] Karlsruhe 1981, p. 48 (Dreptul special pentru evr[...] statul național-socialist).
(8) NG-1889.
(9) PS-1417.
(10) Gerald Reitlinger, La soluzione finale. Il ten[...] di sterminio degli ebrei d'Europa 1939-1945, Mi[...] 1965, p.23 (Soluția finală. Tentativa de extermin[...] evreilor din Europa).
(11) Léon Poliakov, Bréviaire de la haine, op.cit., [...] (Breviarul urii).
(12) Idem, p. 30. IMG, vol. XXI, p. 586.
(13) PS-1816, p. 47, 55 și 56.
(14) Gerald Reitlinger, La soluzione finale, op. ci[...] 36. La Nürnberg, Schacht a declarat că, dacă planu[...] ar fi fost realizat, «nici măcar un singur evreu gern[...] ar fi pierit» (IMG, vol. XX, p. 442).
(15) Les Archives secrètes de la Wilhelmstrasse, [...] cartea II, Paris 1954, p. 135 (Arhivele secrete [...] Wilhelmstrasse).
(16) Erich Kern, Die Tragödie der Juden, Verlag [...] Schütz KG, Preussisch Oldendorf, 1979, p. 73 (Tra[...] evreilor).
(17) NG-2586-A.
(18) Les Archives secrètes de la Wilhelmstrasse, [...] cartea II, op. cit., p. 152.
(19) PS-3358.
(20) Reichsführer-SS, An den SD-Führer des SS[...] Betr.: «Die Judenfrage als Faktor der Aussenpoli[...] Jahre 1938», 13 martie 1939. În: Cartea B[...] Criminali de război și naziști în Germania occide[...] Verlag Zeit im Bild, Dresda, Document 35 (fotoco[...] afară de text; traducerea la pagina 383).
(21) Ich, Adolf Eichmann. Ein histor[...] Zeugenbericht. Herausgegeben von Dr. R[...] Aschenauer, Druffel-Verlag, Leoni am Starnberg[...] 1980, p. 99 (Eu, Adolf Eichmann. Un raport istoric[...]
(22) H.G. Adler, Der Kampf gegen die «Endlösu[...] Judenfrage», editat de Bundeszentrale für Heimat[...] Bonn 1958, p. 8 (Lupta împotriva «Soluției fi[...] chestiunii evreiești»).
(23) M. Mazor, «Il y a trente ans: la conf[...] d'Evian», în: Le monde Juif, aprilie-iunie 1968, [...] p. 23 și 25 (Acum treizeci de ani: coferința de la Ev[...]
(24) Dix lecons sur le nazisme, sub coordona[...] Alfred Grosser, Paris 1976, p. 215-216 (Zece [...] despre nazism).
(25) Heinz Boberach (editor), Meldungen au[...] Reich. Die geheimen Lagerberichte [...] Sichehretsdienstes des SS 1938-1945, Pawlak V[...] Herrsching 1984, vol. 2, p. 7. Cf. p. 22 [...] (Comunicări din Reich. Rapoartele secrete din lag[...] serviciului de siguranță al SS 1938-1945).
(26) Léon Poliakov, Bréviaire de la haine, op. [...] 302.
(27) PS-3363.
(28) Léon Poliakov, Bréviaire de la haine, op. [...] 41.
(29) Ibidem.
(30) Léon Poliakov, op. cit., p. 44.
(31) Idem, p. 50-51.

Cârdășie parlamentară

Nu demult Parlamentul României a luat în discuție problema corupției din societatea românească așa zis postrevoluționară. S-a făcut și un raport, cu două variante, una a partidelor din cadrilaterul puterii, alta a partidelor considerate de opoziție. Concluziile noastre, ale celor ce au urmărit prin radio, televiziune și presă toată această mascaradă, căci mascardă a fost, confirmă încă o dată ceea ce știam foarte bine. Mai întâi că numita corupție nu prea are culoare politică, cavalerii ei racolându-se cam din toate partidele, firește, cu precădere din cele ce au fost mai aproape de bănuțul public, gestionându-l fără nici o teamă că vor avea cuiva de dat socoteală. Adică fostul FSN, devenit, prin scindare, PDSR și PD. Dar nu ne e rușine nici cu Convenția, ai cărei primari s-au dovedit de multe ori la „înălțimea" momentului istoric pe care îl trăim: o epocă de jaf fără precedent prin dimensiunile pagubei adusă statului român, fără precedent prin neputința bine regizată a justiției noastre de a-și face datoria.

O altă concluzie este lipsa voinței de a face propriu-zis ceva împotriva corupției și a celor vinovați. Ceea ce nici nu e de mirare atâta vreme cât solidaritatea de partid trece, la toate partidele, înaintea interesului național. Nimeni nu vrea să-i lege la stâlpul infamiei pe borfașii delapidatori din averea publică pentru că, mai devreme sau mai târziu, brațul legii ar urma să se atingă și de colegi de-ai săi, de partid. Se ajunge astfel la un consens, l-am putea numi chiar consens național, la care au aderat toate partidele din parlament: consensul de a lăsa lucrurile așa cum sunt, ferindu-se toată lumea de a crea un precedent extrem primejdios. Și așa se face că de 5 ani se fură în țara asta ca niciodată, zeci de miniștri și de parlamentari sunt dovediți cu fel de fel de matrapazlâcuri și ilegalități, dar nu cade nici un cap! Nimeni nu e destituit, nimeni nu-și dă demisia! Nimeni nu e arestat ori condamnat! De sus până în jos delapidatorii și profitorii s-au cuibărit la toate nivelele societății. Și nimeni nu cutează a-i deranja! Inclusiv amintita comisie parlamentară anti-corupție. Discuțiile pe marginea raportului prezentat de comisia Vonica au înscris astfel una din cele mai rușinoase pagini din istoria parlamentarismului nostru...

O notă discordantă a produs senatorul Ion Coja. Mai exact spus, profesorul ION COJA. Domnia sa a reluat în ședința camerelor reunite pentru eradicarea corupției din România o propunere mai veche, cu care și-a plictisit deja colegii: actualizarea și repunerea în funcției a Legii 18/1968, cu privire la **controlul averilor ilicit dobândite**. Nu s-a găsit nimeni să-l susțină, ci dimpotrivă, trei deputați unul PDSR, altul PD și un altul PNȚCD, într-un conses însuflețitor, au respins ideea unei legi atât de... „comuniste"(?). În zadar insistase dl Coja exact pe acest aspect: o asemenea lege, precum Legea 18/1968, nu fusese o lege comunistă, ci se inspirase din practici juridice curente în țările apusene!

Domnul profesor a fost destul de inspirat ca să insiste, în ciuda evidenței, și să obțină supunerea propunerii sale la votul celor două camare. Evident, fără nici o speranță că va fi susținut de colegii săi. Din vreo patru sute de deputați și senatori, propunerea d-lui profesor Ion Coja a întrunit adeziunea a mai puțin de 30 de parlamentari. 30 din 400!... Cam asta este, foarte probabil, proporția de oameni cinstiți la nivelul cel mai de sus al vieții noastre politice!

Ne face plăcere să venim în sprijinul fostului nostru profesor, de care ne simțim foarte apropiați și în planul existenței noastre politice. Publicăm așadar cu satisfacție un text semnat de PETRE ȚUȚEA în 1931, din care se poate vedea că, încă din perioada interbelică, societatea românească era preocupată de ideea că **averile trebuie justificate**, spre a se deosebi între averea dobândită cinstit prin muncă și talent și averea câștigată prin eludarea legii și a moralei. Petre Țuțea comentează proiectul de lege inițiat în acest scop de Ion Mihalache. Evident, de așa ceva nu are habar domnul deputat de la PNȚCD care s-a repezit la tribuna Parlamentului să combată ideea unei asemenea legi. În anul 1931 o asemenea lege îi viza pe cei ce făcuseră avere în anii grei pentru Țară ai Marelui Război! Trecuseră aproape 15 ani de la încheierea războiului! Îi avizăm astfel pe contemporanii noștri îmbogățiți în chip necinstit de pe urma tranziției! Să nu-și facă iluzii că timpul trece numai în favoarea lor! Mai e pe lumea asta și mintea cea de pe urmă a românului! Clipa când se vor găsi în Parlamentul României mai mult de 30 de inși doritori să pună capăt dezmățului politic, jafului nepedepsit din averea statului. Dar ni se pare evident că asemenea parlamentari n-au cum să ne vină din partea acelor partide care azi, în Parlamentul României , reușesc să „cadă la pace" între ele doar pe un singur subiect: corupția, acest copil favorit al tranziției, a cărui stigmatizare ar pune în pericol stabilitatea politică a Țării, căci ar trimite după gratii prea multă „lume bună". Prea mulți „oameni de bine" din cam toate partidele noastre politice.

Vladimir Alexandru

EVENIMENT EDITORIAL

O excepțională lucrare științifică va fi, în curând, prezentă în librării: „ISTORIA SOCIOLOGIEI", realizată de Dl. Prof. univ.dr. ILIE BĂDESCU, profesor al Facultății de Sociologie, Președintele Asociației Sociologilor din România.

Monumentala lucrare – cea mai însemnată sinteză de asemenea anvergură în literatura sociologică națională – se va înscrie fără îndoială în patrimoniul științelor sociale românești.

Pe plan mondial, perspectiva Profesorului Bădescu este inedită, răsturnând spectaculos puncte de vedere devenite locuri comune în sociologia universală. Paradigmele individualiste, deterministe sau raționaliste sunt supuse unui rechizitoriu la care nu vor rezista, iar raportul Occident – Orient capătă în viziunea domniei sale o cu totul altă rezolvare. (Teza lovinesciană a *sincronismului*, bunăoară, rămâne în urma demersului profesorului Bădescu fără argumente sociologice.)

„Istoria sociologiei" este încă o strălucită dovadă a contribuției decisive a Profesorului Bădescu la dezvoltarea științei pe care o slujește. Pe linia glorioasă a marilor înaintași ai sociologiei românești – Gusti, Brăileanu, Sperantia – Profesorul Ilie Bădescu se numără printre rarii intelectuali ai culturii române actuale capabili să creeze școli de gândire.

Vom reveni.

REDACȚIA

PROIECTUL DE LEGE PENTRU CONTROLUL AVERILOR

– Petre Țuțea –

Dacă la un moment dat am ridica principiul răspunderii penale și materiale din viața socială, am ajunge la extrema ideală a ordinii actuale, la anarhie. Este sau nu este răspundere în fața legilor, sunt cei doi termeni ai problemei de siguranță socială.

La noi, în România se petrece în mod constant, un fenomen ciudat: orice reformator, își înghite o bună parte din reformă, prin faptul sugestiilor multiple, venite din afară. Ceea ce-l caracterizează este naivitatea și buna credință. Vorbesc de reformatorii adevărați, nu de panglicari care dau flăcări pe nări. De câte ori se pune chestiunea răspunderii mandatarilor excroci și frauduloși și mai cu seamă a harnicilor gospodari politici care au ajuns la putere în roabă și pleacă în limuzină, încep discuții aprinse pe toate temele, afară bine înțeles de gestiunea lor frauduloasă. Un exemplu de mare reformator naiv, ni-l oferă d. Titulescu. După război, țara simțea nevoia unei satisfacții morale, cerând sălbatic tragerea la răspundere a îmbogățiților de război. „Foarte just" și când zic astfel mă gândesc la bietele legi făcute pentru proști, și foarte moral, pentru că nimic nu jignește mai mult sentimentul de dreptate și cinste decât faptul de a frusta statul și societatea în momente de dezastru.

În timp ce majoritatea, docilă ca întotdeauna sacrifica totul pentru împlinirea idealului național, un pumn de bandiți constituiți în partid politic, spoliau cu nemiluita statul, îndesându-și buzunarele, pentru scumpa lor fericire. Și au fost puțini aceștia. Un pumn de hoți. Și au furat mult: miliarde. De unde? De la aprovizionare. Nu mai vorbim de tezaur. Până în cot și-au băgat mâna. Ce vremuri de aur pentru afacerile cu furnituri de stat, ce minunate împrejurări pentru realizarea principiului porcesc: „Să făurim burghezia română cu toate mijloacele permise și nepermise, legale, sau ilegale, morale sau imorale". Și dl. Titulescu, de bună credință, ca orice reformator român, și-a luat la început rolul în serios. Dar dârza atitudine a omului de stat, s-a sfărâmat la primul examen, al realităților. S-au găsit inși, evadați în economia socială, cu mai mult sau mai puțină competență, care au acuzat pe reformator cam în felul următor:

a) Este lipsit de simțul realităților economice. (Unul dintre criticii d-sale este partizanul economiei politice pure, curățită de mult vreme, zice el, de ingredientele politico-sociale).

b) Reforma păcătuiește prin abuzul de fiscalitate și politică socială. (Dl. Titulescu încerca sub forma unui impozit, o adevărată fiscare a averilor îmbogățiților de război).

c) Este în interesul economiei naționale, să protejăm capitalul, indiferent de modalitățile de acumulare. România fiind în fază de tranziție spre industrializare, când capitalul este chemat a juca un rol hotărâtor. Economia politică, nu cunoaște în problemele sale, moralul sau imoralul ca elemente esențiale în procesul activității economice. Această disciplină însă, în concepția actuală, nu cunoaște decât hegemonia capitalului, care în patrimoniul particular devine productiv, iar în cel public sterp. Ideea lucrativității capitalului trebuie să primeze, profitul individual fiind resortul prosperității generale și apoi te-ai putea aștepta la un moment dat, la o evaziune a capitalurilor, mult mai periculoasă, decât violarea tuturor ordinilor morale.

d) Și la urma urmelor, cine ar putea garanta o executare conștiincioasă și lipsită de pasiune a controlului patrimoniilor născute prin fraudă?

Să o lăsăm baltă și să punem punct. Și așa s-a întâmplat. Ce a rămas din reforma economică și financiară a dlui Titulescu?

Un biet impozit progresiv pe venitul global, un impozit pe succesiuni, la început cu scopul de a limita în sine dreptul de moștenire; mai târziu datorită „fecunzilor interpreți ai dreptului", a fost considerat ca o sursă de venit pentru fiecare fisc și alte câteva cârpeli drăguțe în materie de buget. Chestia răspunderii a rămas deschisă. Reformatorul a fost uitat, iar poporul a trecut mai departe. Noi, național-țărăniștii am luat chestia în mână.

Și poporul după noi. În idealismul lui curat, nu-i venea să creadă că lupta politică selecționează la noi briganzii și îi așează în fruntea statului. Și noi credem acest lucru. Nu se poate ca un popor de 18 milioane să fie compus numai din tâlhari, sau chiar dacă poporul este cinstit și plin de virtuți morale, este exclus ca din rândul acestui popor să se ridice la conducere hoții.

Convins de toate acestea, dl. Ion Mihalache, a întocmit un proiect care constituie controlul averilor tuturor cetățenilor. Însă apărătorii economiei naționale stau după ușă. Aceleași critici aceleași obiecții neroade, asaltează pe generosul reformator.

Unii susțin să se limiteze controlul la averile funcționarilor publici, adică să scape hoții adevărați, inșii politici iresponsabili ai regimului de ieri.

Ce dracu să găsești la un slujbaș? Că a luat mită un burduf de brânză, un miel și o sută de ouă pe care le-a consumat demult. Poate să afli ceva serios, chiar furturi adevărate, la înalții funcționari din ministere. Acesta este însă prea puțin și tare mi-e teamă, că dacă nu se face un control general și radical al averilor, atunci, chestia răspunderii, va rămâne iar deschisă, reformatorul va fi uitat, iar poporul va trece mai departe pentru a o înmâna altora.

Este o chestiune de viață a poporului român, de a-și reabilita demnitatea și prestigiul în afară și înăuntru.

Revizuirea valorilor morale va fi cea mai strălucită operă care s-a realizat vreodată în istoria noastră. De realizarea ei integrală, depinde soarta partidului agrarian din România.

Astfel, statistica fraudelor și sancțiunea lor morală, penală și materială, va fi deajuns pentru a constitui un program întreg, pentru noi organisme politice. Această chestie este axa guvernării unui stat civilizat. *(subl.ns.-Red.„Mișcarea")*

(publicat în CHEMAREA TINERIMII ROMÂNE, anul VI, nr. 8, 22.02.1931, p.2)

Mulțumim

tuturor prietenilor noștri care au trimis donații pentru susținerea revistei „Mișcarea". Sprijinul Dumneavoastră este esențial pentru apariția revistei.

Fiecare donator va primi în scris confirmare de primire din partea Direcției Administrativ-Economice a MPR.

Să sprijinim „Mișcarea"!

Revista "Mișcarea" poate fi sprijinită prin:
- *contractarea cât mai multor abonamente;*
- *donații de sume bănești;*
- *donații de materiale necesare activităților redacționale;*
- *răspândirea și difuzarea publicației.*

Donațiile în obiecte

constând în materiale de birou, aparatură tehnică și electronică (computere, fax, xerox, reportofoane, aparatură audio și video, accesorii etc.) precum și orice alte materiale care pot fi utilizate în activitatea redacțională se trimit prin colet poștal (sau prin intermediar) pe adresa:

Mișcarea Pentru România
Direcția Administrativ Economică
Str. Scărlătescu nr. 14, sector 1
București, cod 78158

Sumele bănești destinate revistei „Mișcarea" se trimit prin **mandat poștal** (sau virament) într-unul din conturile noastre bancare deschise la

Banca Română pentru Dezvoltare – București „Unirea" (BRD–Unirea)

pe numele:

„Mișcarea Pentru România"
Cont nr. 40.729.96.133.178. (pentru Lei)
Cont nr. 15.207.96.133.178 (pt. $ și DM)

Nu uitați să precizați destinația sumelor expediate („Abonament", „Donație" etc.).

ABONAMENTE

Persoane domiciliate în România

Un an (24 apariții ale revistei): 10.000 lei

6 luni (12 apariții): 6.000 lei

Veteranii de război, foștii deținuți anticomuniști, pensionarii, studenții și elevii beneficiază, la cerere, de o reducere de **50%**. În aceste situații este necesară prezentarea unui document justificativ (adeverință, talon pensie etc.)

Persoane juridice române (Instituții, organizații)

Un an: 25.000 lei

Instituțiile creștine ortodoxe și bibliotecile publice: **10.000 lei pe an.**

Abonamente pentru străinătate

Un an: 50 $ sau 80 DM

Abonamentele contractate rămân valabile indiferent de fluctuația prețurilor. În caz de întârziere a aparițiilor, abonamentele se prelungesc automat.

Expediați banii pentru abonament prin **mandat poștal** (sau prin virament) într-unul din **conturile noastre bancare** specificate în caseta alăturată. Vă rugăm să completați cât mai clar **adresa** la care doriți să primiți revista.

Publicația „Mișcarea" este editată de **Mișcarea Pentru România**, formațiune politică înregistrată la Tribunalul Municipiului București, prin Decizia civilă nr. 33/23.12.1991, dosar nr. 31/P/1991.

Direcția publicației „Mișcarea" este asigurată de Departamentul Relații Publice al MPR.

Redactor Șef: Dan DUNGACIU

Tehnoredactare computerizată: PROREP S.R.L.
Tehnoredactor : Gabriela NIȚU

Adresa redacției:
Str. Scărlătescu nr.14, Sector 1, București
Cod 78.158
Tel.: 659.45.72.
Fax: 312.41.15.

Relații cu publicul: miercuri și vineri orele 16.00–20.00

Responsabilitatea pentru conținutul textelor publicate aparține exclusiv semnatarilor. Punctele de vedere susținute în paginile revistei „Mișcarea" nu pot fi atribuite organizației Mișcarea Pentru România. MPR își asumă responsabilitatea numai pentru documentele sau comunicatele publicate de către reprezentații săi autorizați sub semnătură oficială (cu precizarea funcției deținute în cadrul MPR).

Preluarea sau reproducerea unor articole (integral sau fragmente) apărute în paginile revistei „Mișcarea" nu este permisă decât cu acordul scris al Redacției.

Dosarul propagandei antiromâneşti

LOGISTICA INSTITUŢIONALĂ ŞI GEOPOLITICA EUROPEANĂ

Se înţelege că eficacitatea unei instituţii depinde de ponderea strategică pe care o ocupă la un moment dat în distribuţiile de putere din Europa. În această categorie se include şi „instrumentarul" utilizat cu precădere de specialist în cartografierea geopolitică a teritoriului european. Cele mai însemnate sunt enciclopediile sau dicţionarele geopolitice. Dat fiind travaliul uriaş pe care îl presupun, apariţiile lor constituie evenimente. Dintre acestea, astăzi se detaşează net ultima apariţie în domeniu: *„Dictionnaire de Geopolitique"*, apărut în Franţa, în 1993, la Editura Flammarion, sub direcţia lui Ives Lacoste. Masivul tom depăşeşte 1700 de pagini şi la el au colaborat peste 50 de reputaţi specialişti. Amploarea unui asemenea demers conferă volumului francez o importanţă aparte. Este şi va constitui în următorii ani principala referinţă a geopoliticianului de pe toate meridianele.

Cel dispus să desluşească mizele politice ale autorilor unor asemenea dicţionare are în faţă o strategie infailibilă. Sociologii identifică pentru orice spaţiu social un set de probleme ce prezintă la un moment dat un interes maxim. Este aşa-numita „agendă socială".

Strategia constă în a compara „agenda socială" europeană de la un moment dat cu textele referitoare la teritoriile (zonele) geopolitice avute în vedere. A constata că textul în cauză marşează pe accentuarea „problemelor negative" (respectiv „pozitive") de pe „agendă" înseamnă un serios indiciu despre ţintele absconse ale autorilor respectivei publicaţii relativ la teritoriul în cauză. Strategia poate fi identică în cazul oricărui dicţionar, dar, dat fiind profilul celui care ne preocupă aici, miza se amplifică.

„Agenda socială" europeană actuală ar putea cuprinde, la partea negativă, următoarele puncte: a) problema naţionalismelor de orice fel; b) resurecţia unor mişcări cu alură fascistă; c) atenţia mereu trează către holocaustul şi pogromurile antievreeşti consemnate în istorie.

Iar în ceea ce priveşte elementele ei pozitive (acţiuni dezirabile) s-ar putea consemna: d) protecţia minorităţilor; e) construcţia Europei Unite şi globalizarea mondială.

Harta României în viziun[...] [a]utorilor: Transilvania nu figurează în limitele regiunilor istorice ale României (p. 1294).

Vom lectura astfel dicţionarul de geopolitică după două grile, cea dintâi urmărind istoria relaţiilor româno-maghiare iar cea de-a doua comparând „agenda" de mai sus cu rubricile „România" şi „Ungaria" prezente în dicţionar.

În primul caz, scenariul este aproape identic cu obositoarele teze ale iredentismului maghiar. Legat de subiectul fierbinte al originii poporului român sau al priorităţii vreunei populaţii în spaţiul ardelean, dicţionarul de geopolitică avertizează: *„...Teoria «continuităţii daco-romane» elaborată de şcoala transilvană înainte de secolul al XVIII-lea se opune viziunii ungare"* (p. 1504), girând şi teza ungurească conform căreia maghiarii *„...susţin că ei au colonizat o ţară aproape pustie, unde românii din Valahia şi Moldova s-au instalat după Evul mediu"* (p. 1505). Vechile aberaţii ale lui Roessler populează, iată, un dicţionar de geopolitică din 1993!

Formulele care prezintă actul de la 1918 sunt următoarele: *„decupajele la care a fost supusă Ungaria între 1920-1945"* (p. 592), *„dezmembrarea imperiului"*, *„integrarea Transilvaniei de către România"*, *„amputări teritoriale consfinţite prin Tratatul de la Trianon"* (p. 742), *„România a anexat în 1920 Transilvania şi Bucovina"* (p. 1295). Unirea de la 1918 este eliminată brutal din istoria românilor, ea nefigurând în această lucrare.

Rubrica dedicată Transilvaniei conţine o definiţie stupefiantă. Transilvania este, în viziunea autorilor, *„un ansamblu de teritorii ungureşti devenite româneşti prin semnarea Tratatului de la Trianon... Ea le-a fost oferită românilor în 1920"* (!!!) (p. 1504). Şi exemplele ar putea continua.

A doua grilă de lectură aplicată dicţionarului oferă rezultate mult mai spectaculoase. România se desenează în final ca o ţară xenofobă, bântuită de un naţionalism violent, emdemic, o ţară agresivă şi antisemită a cărei istorie a fost punctată sistematic de pogromuri sau gesturi asimilatoare împotriva minorităţilor. De fiecare dată, tabloul sumbru al istoriei românilor iradiază luminând tabloul Ungariei de ieri şi de azi. Citâm aprecierile referitoare la matricea comportamentală a românilor, aflate la rubrica „România": *„Acest naţionalism exagerat, ce relevă o trăsătură românească mult mai veche, explică, de asemenea, singularitatea geopolitică actuală a României"* (p. 1292). Se accentuează pe *„naţionalismul cel mai radical"* (p. 1293), „argumentând": *„în numele unui naţionalism românesc exacerbat, minorităţile etnice au fost obiectul unor forme diverse de discriminare şi constrângere. Acestea s-au exercitat în mod deosebit de violent împotriva evreilor, care au fost obiectul unor sângeroase pogromuri... Această derivă antisemită a apropiat România de metodele naziste ale celui de-al treilea Reich"* (p. 1295). Aprecierea are rol fundamental, căci despre aceeaşi perioadă, dar în Ungaria de data aceasta, autorii nu emit nici un calificativ. Dacă în România în 1941 avem de-a face cu *„conducători ultranaţionalişti"*, despre Miklos Horthy ni se spune numai că a fost *„regent al Ungariei"*! Comparaţia, în contextul actual, vorbeşte fără tăgadă despre ţintele pe termen lung ale iniţiatorilor dicţionarului.

După 1944, lucrurile nu se schimbă semnificativ în cazul României. Aberanta sintagmă *„era naţional-comunismului"* este validată de volumul francez şi explicitată fie prin *„xenofobie generalizată şi ostilitate în ceea ce priveşte minorităţile"* (p. 1295) fie prin *„luptele naţionaliştilor împotriva minorităţilor"* (p. 1505). (Este invocat conflictul de la Târgu-Mureş din martie 1990. Nu se uită ca denumirea localităţii româneşti să fie tradusă şi în ungureşte!) În opoziţie, între 1949 şi 1988, Ungaria este considerată a fi renunţat la orice pretenţii iredentiste (p. 742), atitudinea perfect europeană a acestui stat continuând să se manifeste şi după 1989 (p. 742). Ungaria de astăzi acţionează, în viziunea autorilor, în primul rând pentru *„spiritualizarea frontierelor"*.

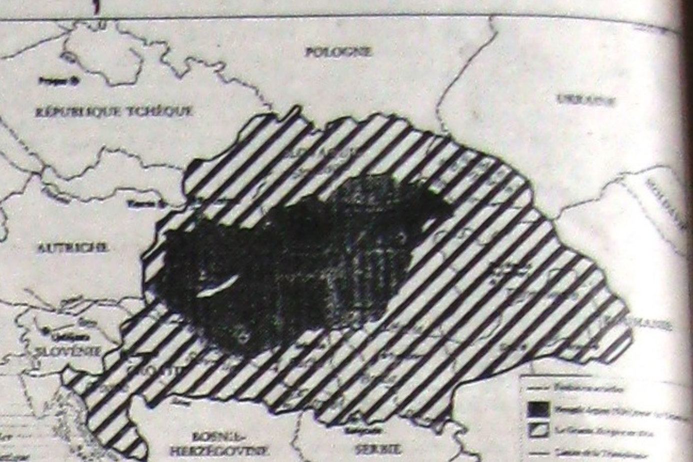

Harta Ungariei, aşa cum apare în dicţionarul francez: autorii redau cu grijă graniţele Ungariei înainte de Tratatul de la Trianon (p. 743).

Să reluăm argumentele împotriva unei asemenea aserţiuni este inutil. Utilă ar fi poate precizarea că numai cine nu a vrut să vadă nu a văzut iredentismul agresiv al Ungariei atât din perioada comunistă cât şi de după 1989. Autorii însă nu au vrut. Mai mult, au privit parcă prin lunete diferite trecutul şi prezentul celor două ţări vecine, Ungaria şi România.

Altă temă de o actualitate indiscutabilă este cea a minorităţilor. România este repetentă şi de această dată, spre deosebire de Ungaria, campioană absolută şi la această probă. România a persecutat minorităţile religioase: *„...exemplul României, unde minoritatea maghiară protestantă din Transilvania a căutat să reziste la ASIMILAREA forţată exercitată de puterea română.* (Observaţi: nu comunistă, ci „română"! – n. n.) *Structura religioasă proteja reţelele de rezistenţă care se puteau menţine, pastorii unguri situaţi de cealaltă parte a frontierei serveau de punct de sprijin, iar parohiile lor drept puncte de primire a comunităţilor maghiare care părăseau Transilvania"* (p. 438). România a persecutat minoritatea maghiară: *„În ciuda presiunilor la care această minoritate a fost supusă de decenii, ea a refuzat să părăsească teritoriul pe care trăieşte de secole"* (p. 1036).

Cifrele oferite de autori pentru estimarea minorităţilor din România sunt cel puţin stranii: în ceea ce priveşte ţiganii din România, *„o estimare de 2 milioane pare plauzibilă"* (p. 1295), iar ungurii s-ar găsi în număr de 2,2 milioane, ei fiind *„obiect de presiuni asimilatoare constante, care au sfârşit prin a le bloca dezvoltarea culturală şi demografică"* (p. 744). O întrebare [se] ridică: dacă ungurii sunt astăzi în număr de 2,2 m[ili]oane, după sistematice tentative de „blocare" din p[ar]tea statului român, câţi unguri consideră autorii c[ă a]u existat în Transilvania înainte de 1944?... Chesti[un]e „uitată" cu seninătate.

Este inadmisibil[ă] o asemenea tehnică la o lucrare de anvergura celei discutate aici. Cifrele ultimului recensământ din România sunt limpezi: 400 000 de ţigani şi 1,8 milioane de unguri. Dacă toate cifrele vehiculate în acest dicţionar au o asemenea marjă de eroare, valoarea lui ca instrument ştiinţific se anulează, fie şi numai pentru acest motiv. Impresia care se degajă este cea a unei Românii multietnice, polimorfe, pestriţe, care nu ar justifica, sub nici o formă, sintagma „stat naţional". În plus, *„religia ortodoxă"*, *„lipsa tradiţiilor democratice"* obstrucţionează serios intrarea României în competiţia europeană. Încă o notă proastă în actualul context: *„relaţiile României sunt destul de bune cu Serbia"* (p. 1297).

Tabloul Ungariei este redat în tuşe luminoase, senine, în perfectă concordanţă cu tot ceea ce înseamnă criterii europene de evaluare a unui stat. Ungaria cumulează punctaj maxim oricum ai privi-o. Este un teritoriu compact în ceea ce priveşte populaţia: *„Fapt excepţional în Europa centrală, populaţia este, din punct de vedere etnic, foarte omogenă, constituită din 95% maghiari"* (p. 742). (Minoritatea românească din Ungaria este estimată doar la 20.000!) În Ungaria nu au existat *„conducători ultranaţionalişti"* – Miklos Horthy este numai *„regent al Ungariei"* – Ungaria nu a cunoscut pogromuri, Ungaria nu a promovat asimilarea etnică sau discriminările rasiale. (*„Iredentismul"* a fost, în viziunea autorilor, o manifestare sporadică, stopată definitiv după 1944.) Ungaria apare ca un stat şicanat sau agresat sistematic de vecinul ei, România. *„Viaţa politică ungară este marcată de aceste vicisitudini istorice"* (p. 744). Iar verdictul, în ceea ce priveşte Transilvania: *„acest teritoriu rămâne unul din punctele fierbinţi ale Europei Centrale"* (p. 1504).

Comentariile despre instaurarea regimurilor comuniste de ocupaţie sunt reduse la o frază: s-a proclamat RPR după *„abdicarea şi plecarea Regelui Mihai"* (!!!) (p. 1295) iar teritoriul de dincolo de Prut devine în concepţia dicţionarului, *„teritoriu românofon"*, populat, printre alţii, de către 2,8 mil. *„moldoveni"* (p. 1041).

A întreba care sunt normele deontologice ce stau la baza unor asemenea tomuri este superfluu. Aşa cum în van este şi întrebarea legată de instituţiile statului român capabile să riposteze eficace la asemenea subtile agresiuni.

Nici unele nici celelalte nu există.

TRĂDAREA ROMÂNIEI: „PACTUL" GDS – SNEGUR

La 1 Noiembrie 1994, Rompress a dat publicităţii sub titlul „Raporturile României cu republica Moldova" (pus la dispoziţie de Centrul de Studii Internaţionale al GDS şi elaborat de Gabriel Andreescu, Valentin Stan şi Renate Weber). Materialul a ajuns în posesia tuturor redacţiilor marilor cotidiene sau săptămânale, dar nici unul – cu excepţia unei scurte referiri în săptămânalul PNŢ-CD „Dreptatea" – nu l-a comentat în vreun fel.

Întreg studiul nu face decât să reia, mai detaliat, teza „magistrului" Silviu Brucan pe care acesta a lansat-o deja cu ocazia Conferinţei Naţionale a FSN din 8 Aprilie 1990. Citâm din cuvântarea sa: *«Actul final de la Helsinki a consfinţit o dată pentru totdeauna actualele frontiere din Europa. Orice repunere în discuţie a acestor frontiere creează un precedent, pune în discuţie însăşi pacea în Europa, pune în discuţie dezarmarea în Europa. Noi, românii, în mod special, trebuie să fim atenţi, pentru că a repune problema Basarabiei înseamnă a crea un precedent şi ungurii de abia aşteaptă acest lucru. Să nu ne luăm după demagogia naţional-ţărănistă în problema Basarabiei. Noi avem o poziţie principială în această chestiune şi în special ardelenii trebuie să fie fermi în această privinţă. Noi nu repunem în discuţie nici o problemă teritorială».*

Spicuim în continuare câteva fragmente din materialul discipolilor de la GDS:

«...Trebuie amintit că România a recunoscut Moldova ca stat suveran şi independent şi este obligată, în consecinţă, să-şi adapteze poziţia faţă de tânărul stat moldovean în concordanţă cu acordurile internaţionale la care este parte. Moldova a fost recunoscută ca stat independent de către comunitatea internaţională, este membru al ONU şi participă cu drepturi depline la procesul CSCE. (...)

Forul legislativ de la Bucureşti acuză instituţia fundamentală a statalităţii unei ţări pe care a recunoscut-o ca independentă, de iresponsabilitate, de confirmare a unor acte criminale şi hotărăşte cu privire la locul pe care trebuie să-l ocupe statul moldovean în configuraţia relaţiilor internaţionale. Aceasta pune sub semnul întrebării modul în care România înţelege să respecte, în relaţiile cu Moldova, principiile ONU şi ale CSCE. Nu este de mirare că relaţiile dintre România şi Moldova au continuat să se deterioreze constant după Declaraţia de independenţă a statului moldovean. (...)

Un alt element de îngrijorare în ceea ce priveşte raporturile româno-moldovene îl constituie menţinerea la nivelul discursului politic, în parlamentul român, a unor concepte de neutilizat pentru configuraţia raporturilor interstatale la sfârşitul secolului al XX-lea. Astfel, în Protestul Camerei Deputaţilor din 14 aprilie 1994, menţionat, se specifică:

„Evenimentele care s-au petrecut din 1989 încoace ne-au dat speranţa revenirii Basarbiei la Patria-mamă".

Sintagma ţară-mamă numai poate exprima astăzi necesităţi politice sau istorice. Ea a fost folosită în contextul elaborării obiectivelor emancipării popoarelor în perioada constituirii statelor naţionale şi a fost valabilă pentru acel moment istoric, dar ea a avut întotdeauna un conţinut etnocratic. Societăţile moderne de astăzi sunt fundamentate pe valorile naţionalismului civic.

Teoria „Volksgemeinschaft"-ului (comunitatea poporului), ce îşi are originea în lucrarea lui Ferdinand Tönnies, „Gemeinschaft und Gessellschaft" (Comunitate şi Societate), din 1887, a stat la baza formulei invocate de Hitler: „Reich-ul în calitate de stat (deci de ţară-mamă – n.n.) trebuie să includă pe toţi germanii", fiind vizată aici, în primul rând, grupurile minoritare germane răspândite în diverse ţări ale Europei. Evident, această formulare a reprezentat baza „dinamitării" securităţii europene în perioada interbelică, ea indicând un caz clasic de politică anexionistă a unui stat etnic, şi nu civic.

Mai ales în contextul frământat al Europei centrale şi de est, unde problema minorităţilor a revenit în forme coflictuale deosebit de violente după prăbuşirea comunismului, este nevoie de moderaţie în discursului politic şi de renunţare la sintagme periculoase, de tipul ţară-mamă. Asbjorn Eide, raportor al Subcomisiei pentru prevenirea Discriminării şi Protecţia Minorităţilor a Comisiei Drepturilor Omului a ECOSOC, era foarte ferm în a preciza că „o privire succintă asupra lumii, astăzi indică existenţa a mai multor minorităţi, care urmăresc o politică provocatoare şi violentă, dusă la extrem. Câteodată ele supraliciteazā, în speranţa că, dacă se întâmplă ceva rău, o putere din afară, ţara-mamă sau alt factor extrem va veni în ajutorul lor dacă provocările proprii vor duce la acţiunea militară pe scară largă a majorităţii, ce le-ar pune în pericol existenţa. Este un joc periculos". (...)

Autorii acestui studiu consideră că majoritatea populaţiei Republicii Moldova este alcătuită din etnici români. Este însă un drept al lor, recunoscut prin legislaţia internaţională: de a se declara moldoveni, aşa cum o şi fac de altfel, cei mai mulţi dintre ei. În aceste condiţii, cetăţenii Republicii Moldova care se declară de naţionalitate română trec automat sub regimul de protecţie internă şi internaţională a minorităţilor.

(...)

Pe de altă parte, România are ca obiectiv esenţial integrarea sa în structurile euro-atlantice, numai aceasta oferind României posibilitatea promovării intereselor sale naţionale, prosperitatea economică, socială şi culturală, ca şi asigurarea securităţii în această parte a Europei. Raporturile sale cu Moldova trebuie subordonate intereselor fundamentale actuale ale României şi nu unor realităţi istorice ce au delimitat interesul naţional acum 50 de ani. (...)

Simultan, relaţiile României cu Republica Moldova au la bază recunoaşterea graniţelor existente în Europa, renunţarea la orice pretenţii teritoriale de către cele două state. Pentru statul român respectarea art. 10 din Constituţie privind întreţinerea unor relaţii paşnice şi de bună vecinătate, întemeiate pe principiile dreptului internaţional, cât şi a tratatelor ratificate, reprezintă obligaţii neinterpretabile. (...) Declaraţiile emoţionale, care fac apel la apartenenţa istorică a Basarabiei la România, ca argument pentru acţiune de încorporare a fostului teritoriu românesc sunt incompatibile cu obligaţiile internaţionale asumate de România. Ele fac deservicii atât integrării României în structurile europene cât şi posibilităţii acesteia de a proteja interesele românilor din Republica Moldova.

În locul unui naţionalism îngust, România are dreptul şi capacitatea să promoveze în relaţiile sale cu Republica Moldova principiile stabilităţii şi bunei vecinătăţi, ale democraţiei, ale drepturilor şi libertăţilor fundamentale, sprijinind inclusiv afirmarea identităţii etnice a românilor din Republica Moldova».

Fără comentarii. Nici o publicaţie din România nu a oferit cititorilor măcar fragmente din acest revoltator material. Valoarea juridică a lui este nulă dar studiul elaborat de GDS şi-a pornit circuitul în lume, este preluat de toate mediile de informare, citat în analizele dedicate României ca reprezentând – nu-i aşa – poziţia intelectualităţii de la noi din ţară faţă de Basarabia. Pe lângă formaţiuni politice neloiale statului român – UDMR, pe lângă primari care ignoră ziua naţională a României – Crin Halaicu, opoziţia este obligată să târască o altă grea piatră de moară: GDS-ul – focarul ideologic şi locul de adunare al celor mai silitori discipoli ai Kominternului, reprezentat la vârf în societatea românească de personaje precum Silviu Brucan.

Pagină realizată de Dan DUNGACIU